

Instytut Rozwoju Gospodarczego

**SZKOŁA GŁÓWNA HANDLOWA
W WARSZAWIE**

Katarzyna Majchrzak

**KONIUNKTURA W HANDLU
III kwartał 2019**

PL ISSN 2392-3709

Badanie okresowe nr 103

Rada Programowa:

Elżbieta Adamowicz (przewodnicząca), Joanna Klimkowska (sekretarz),
Marco Malgarini, Gernot Nerb, Ataman Ozyildirim, István János Tóth

Komitet Redakcyjny i adres redakcji:

Konrad Walczyk (redaktor naczelny)
Katarzyna Majchrzak
Ewa Ratuszny
Agnieszka Danelczyk

ul. Madalińskiego 6/8, 02-513 Warszawa
www.sgh.waw.pl/irg

Wydawnictwo:

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie
al. Niepodległości 162, 02-554 Warszawa

Publikacja została zrecenzowana zgodnie z wytycznymi MNiSW

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

©Copyright by Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2019

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved.

ISSN 2392-3709

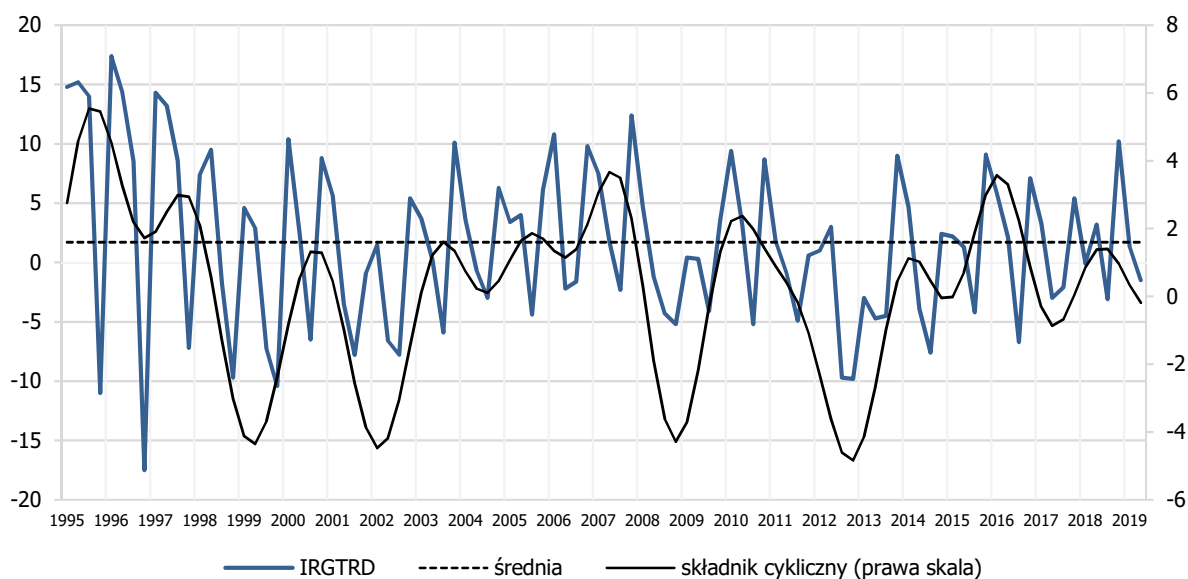
Nr rej. PR 18397

Informacje zawarte w niniejszym biuletynie oparte są na wynikach ankietowego badania koniunktury w handlu, przeprowadzonego przez IRG SGH po raz 103. W badaniu uczestniczyło 119 przedsiębiorstw. Metoda badawcza koniunktury opisana jest na stronie: <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KAE/struktura/IRG/koniunktura/Strony/metody.aspx>.

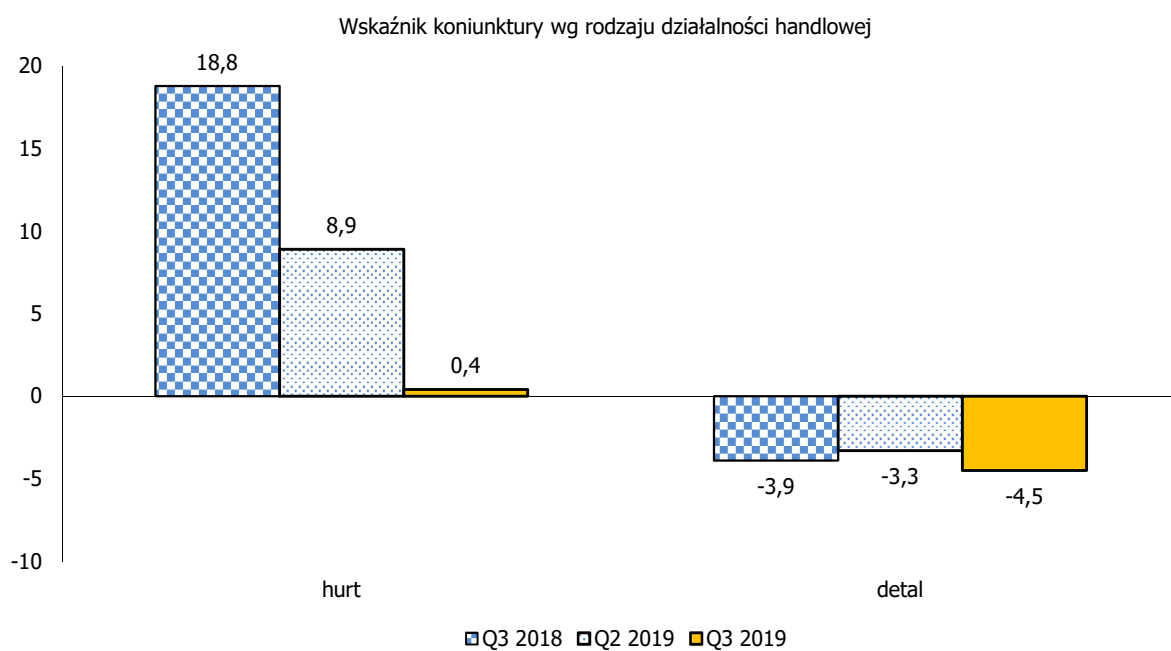
SPIS TREŚCI

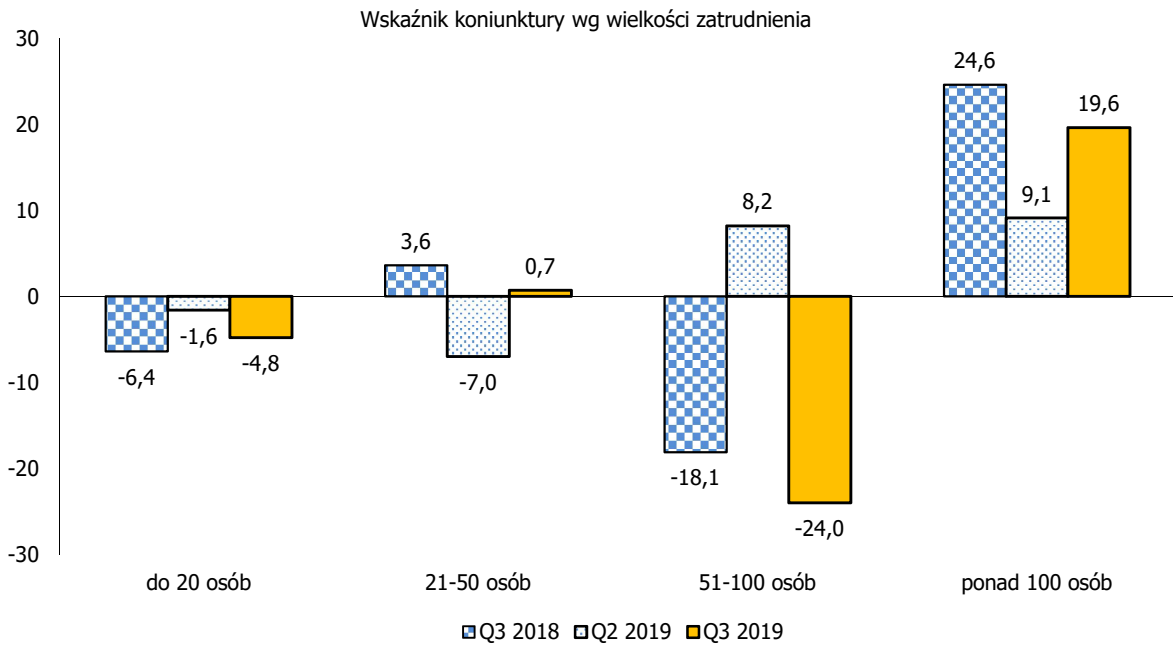
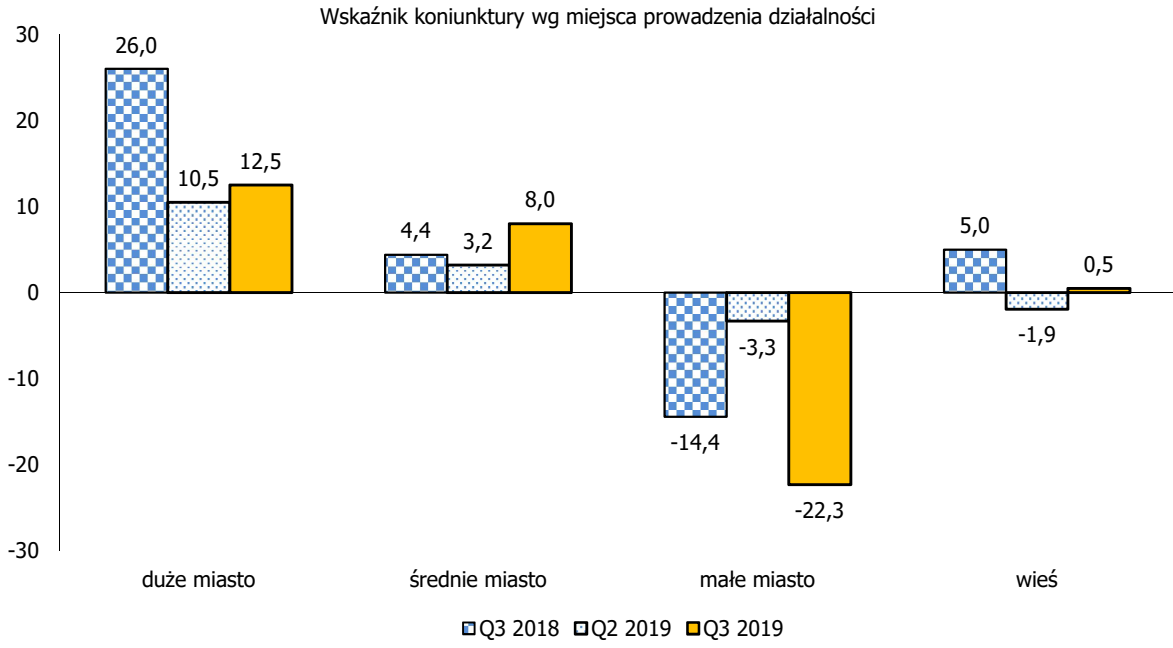
I.	WSKAŹNIK KONIUNKTURY	4
II.	WYNIKI BADANIA I WNIOSKI	6
	1. Wnioski ogólne	6
	2. Wyniki szczegółowe	9
	SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA	9
	SYTUACJA FINANSOWA	11
	ZAPASY	13
	ZAKUPY OD DOSTAWCÓW KRAJOWYCH	15
	ZAKUPY OD DOSTAWCÓW ZAGRANICZNYCH	17
	ZATRUDNIENIE	19
	KONKURENCJA MIĘDZY PRZEDSIĘBIORSTWAMI HANDLOWYMI	21
	WOLUMEN SPRZEDAŻY	23
	POWIERZCHNIA MAGAZYNOWA	25
	OGÓLNA SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA	27
	CENY TOWARÓW	29
	CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE POPRAWĘ SYTUACJI PRZEDSIĘBIORSTWA	29
III.	SUMMARY	30

I. WSKAŹNIK KONIUNKTURY

składowe salda	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019
1. wolumen sprzedaży - przewidywania	0,4	-7,6	9,1	13,1	-3,7
2. zakupy towarów od dostawców krajowych i zagranicznych - przewidywania	-1,8	-8,0	3,6	-0,6	1,0
3. zapasy - stan	-10,9	-6,3	-17,9	8,5	1,9
wskaźnik koniunktury (IRGTRD): $(1+2-3)/3$	3,2	-3,1	10,2	1,3	-1,5

II. WYNIKI BADANIA I WNIOSKI

1. Wnioski ogólne

1. Koniunktura w handlu w III kwartale 2019 r. uległa pogorszeniu. Wartość wskaźnika koniunktury IRG SGH (IRGTRD) zmniejszyła się o 2,8 punktu i obecnie wynosi -1,5 pkt. Jest również niższa od średniej dla III kwartału z ostatnich dziesięciu lat (wynosi ona -0,1 pkt) oraz niższa od poziomu odnotowanego przed rokiem (3,2 pkt w III kwartale 2018 r.).

2. W przekroju według wielkości przedsiębiorstwa, mierzonej liczbą zatrudnionych, odnotowano wzrost wartości wskaźnika dla przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 100 osób (z 9,1 pkt do 19,6 pkt) oraz tych, które zatrudniają od 21 do 50 pracowników (z -7,0 pkt do 0,7 pkt). Duży spadek (o 32,2 pkt) zanotowano dla grupy przedsiębiorstw o zatrudnieniu od 51 do 100 osób. W przypadku małych przedsiębiorstw (do 20 pracowników) wskaźnik koniunktury obniżył się do poziomu -4,8 pkt.

3. O pogorszeniu się koniunktury informują wszystkie przedsiębiorstwa, niezależnie od formy prowadzonej działalności. Największy spadek wartości wskaźnika IRGTRD zanotowano dla przedsiębiorstw zajmujących się sprzedażą hurtową (z 8,9 pkt do 0,4 pkt). Pomimo spadku (o 8,1 pkt) dodatnią wartość, na poziomie 2,3 pkt, wskaźnik utrzymał dla przedsiębiorstw trudniących się sprzedażą we wszystkich formach (hurtową, półhurtową oraz detaliczną). Najmniejszy spadek, tj. z poziomu -3,3 pkt do wysokości -4,5 pkt, odnotowano dla przedsiębiorstw zajmujących się sprzedażą detaliczną. Tak jak w poprzednim kwartale, jest to jedyna grupa z ujemną wartością wskaźnika koniunktury.

4. W przekroju według miejsca prowadzenia działalności pogorszenie się koniunktury odnotowały jedynie przedsiębiorstwa działające w małych miastach (wartość IRGTRD obniżyła się z poziomu -3,3 pkt do -22,3 pkt). Najwyższe wzrosty i dodatnie wartości wskaźnika koniunktury zarejestrowano dla przedsiębiorstw handlowych z miast średniej wielkości (o 4,8 pkt) oraz wsi (o 2,4 pkt).

5. Wartość ogólnego wskaźnika koniunktury w handlu zmniejszyła się. Spadły również wartości sald odpowiedzi na pytania o: zmianę ogólnej i finansowej sytuacji przedsiębiorstw handlowych, wielkość zakupów produktów krajowych, zapasów, zatrudnienia i sprzedawanych towarów oraz powierzchni magazynowej. Mimo to ankietowani ocenili ogólną kondycję swoich przedsiębiorstw jako dobrą. Ich przewidywania dotyczące najbliższych 6 miesięcy są jednak pesymistyczne.

6. Od początku prowadzenia badań koniunktury w handlu przedsiębiorstwa niezmiennie wymieniają trzy czynniki utrudniające jego rozwój: silną konkurencję, wysokie koszty zatrudnienia pracowników i niedostateczny popyt. Tak też było w III kwartale 2019 r. W porównaniu z drugim kwartałem 2019 r. wzrósł odsetek ankietowanych przedsiębiorstw wskazujących na wysokie koszty zatrudnienia pracowników (z 69,5% do 74,9%). Spadł natomiast odsetek ankietowanych narzekających na konkurencję (z 77,0% do 75,3%) oraz niedostateczny popyt (z 47,9% do 47,5%). W dalszej kolejności uczestnicy badania wymienili: zbyt małą powierzchnię sprzedaży i magazynów, wysokie oprocentowanie kredytów oraz ich niską dostępność.

7. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o ogólną sytuację przedsiębiorstw handlowych obniżyła się w porównaniu z II kwartałem 2019 r. o 5,4 pkt, osiągając wysokość -4,0 pkt, niższą od poziomu zanotowanego rok wcześniej o 3,2 pkt. Przedsiębiorstwa spodziewają się poprawy swojej ogólnej sytuacji ekonomicznej w najbliższych miesiącach (wartość salda prognostycznego wynosi 2,3 pkt).

8. Pogorszyła się również sytuacja finansowa przedsiębiorstw handlowych. Wartość salda pozostała ujemna (-10 pkt) i jest niższa od wartości z III kwartału 2018 roku (o 10,4 pkt). Rozkład

odpowiedzi był następujący: 17,6% badanych przedsiębiorstw uznało, że względem II kwartału 2019 r. ich sytuacja finansowa poprawiła się, 54,8% ankietowanych stwierdziło, że ich sytuacja nie uległa zmianie, natomiast 27,6% badanych odnotowało jej pogorszenie się. Przedsiębiorstwa handlowe spodziewają się dalszego pogorszenia się ich sytuacji finansowej w kolejnych miesiącach (wartość salda prognostycznego wynosi -1,8 pkt).

9. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zapasów spadła względem II kwartału 2019 r. o 6,6 pkt i wynosi obecnie 1,9 pkt. Jest wyższa od wartości sprzed roku (wyniosła wówczas -10,9 pkt). Rozkład odpowiedzi jest następujący: 21,4% badanych przedsiębiorstw uznało, że ich zapasy się zwiększyły, 59,1% nie stwierdziło żadnych zmian w ich poziomie, a 19,5% ankietowanych poinformowało o spadku wielkości zapasów. Przewidywany jest dalszy spadek poziomu zapasów przedsiębiorstw handlowych w nadchodzących miesiącach (wartość salda prognostycznego wynosi -4,7 pkt).

10. W ciągu ostatniego kwartału zmniejszyła się wielkość zakupów od dostawców krajowych. Wartość salda obniżyła się z 6,8 pkt do -3,6 pkt. Jest również niższa od wartości zanotowanej w III kwartale 2018 r. (o 6,6 pkt). Przedsiębiorstwa handlowe spodziewają się wzrostu wielkości zakupów od dostawców krajowych w najbliższym okresie.

11. Wzrosła natomiast wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zakupów od dostawców zagranicznych (z poziomu -7,6 pkt do -2,5 pkt). Pomimo wzrostu pozostała ujemna, lecz wyższa niż w III kwartale 2018 roku (wówczas -14,3 pkt). Na bieżącą wartość salda złożyły się następujące odpowiedzi: 13% respondentów zwiększyło – w porównaniu z II kwartałem 2019 r. – zakupy od dostawców zagranicznych, 71,5% utrzymało je na dotychczasowym poziomie, natomiast 15,5% zmniejszyło je. Zdaniem handlowców, w kolejnych miesiącach wielkość zakupów od dostawców zagranicznych również się obniży, choć w mniejszym stopniu (wartość salda prognostycznego wynosi -2,0 pkt).

12. W ciągu kwartału wielkość zatrudnienia w handlu zmniejszyła się. Wartość salda spadła z poziomu -6,6 pkt do -13,9 pkt. Jest zbliżona do wysokości odnotowanej w analogicznym okresie 2018 roku (wówczas -12,2 pkt). Przedsiębiorstwa planują redukcję zatrudnienia w najbliższych miesiącach.

13. W 62,2% ankietowanych przedsiębiorstw handlowych ceny wzrosły w porównaniu z II kwartałem 2019 r. (w tym: w 25,6% o więcej procent, w 25,6% o tyle samo procent, a w 11,0% o mniej procent), w 32,9% ceny nie zmieniły się, a w 5,0% obniżyły się. Uczestnicy badania spodziewają się dalszego wzrostu cen w następnych miesiącach.

14. Zmniejszył się wolumen sprzedawanych towarów. Wartość salda spadła o 10,4 pkt i obecnie wynosi -9,9 pkt. Jest niższa od poziomu sprzed roku (była wówczas równa -1,3 pkt). Na obecną wartość salda złożyły się następujące odpowiedzi: 18,5% przedsiębiorstw handlowych uznało, że w III kwartale 2019 r. względem II kwartału 2019 r. wolumen sprzedawanych przez nie towarów zwiększył się, 53,2% respondentów wskazało, iż utrzymał się on na tym samym poziomie, natomiast u 28,4% ankietowanych nastąpił spadek. Przedsiębiorstwa handlowe przewidują spadek wielkości sprzedaży w najbliższym półroczu.

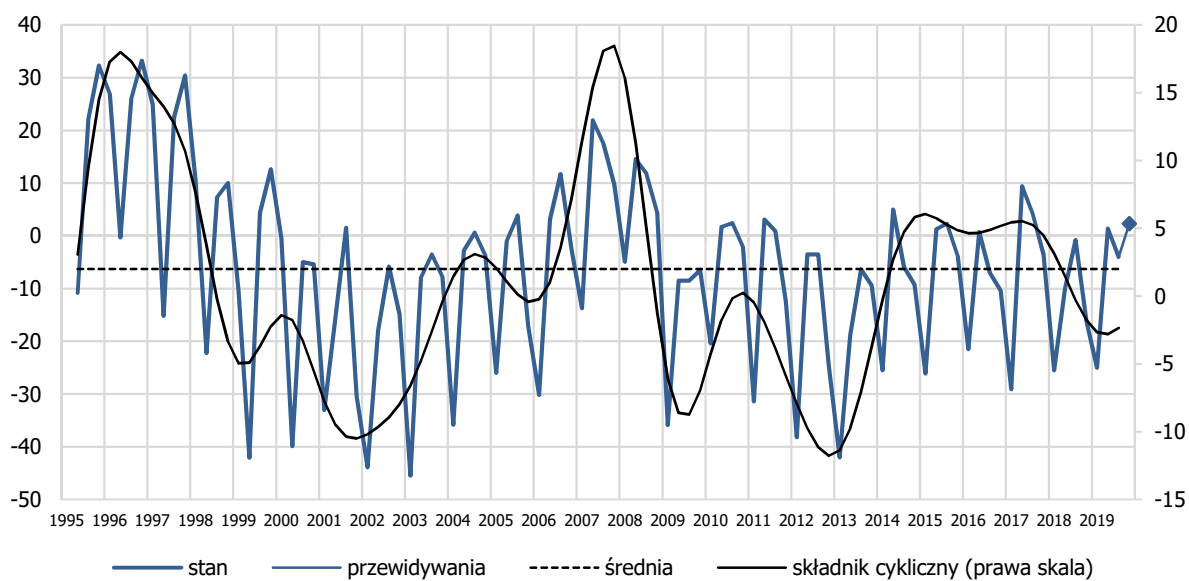
15. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość ogólnej powierzchni magazynowej obniżyła się w ciągu kwartału z -5,2 pkt do -6,3 pkt. Jest również niższa (o 2,9 pkt) niż rok wcześniej. Prognozy są jednak optymistyczne (wartość salda przewidywań wynosi 0,9 pkt).

16. Ogólna sytuacja przedsiębiorstw handlowych w III kwartale 2019 r. została przez nie oceniona jako dobra. Wartość salda odpowiedzi na to pytanie wynosi 8,3 pkt i jest niższa od dziesięcioletniej średniej o 1,7 pkt. Rozkład odpowiedzi jest następujący: 19,3% badanych przedsiębiorstw uznało ogólną kondycję swojego przedsiębiorstwa za dobrą, 69,7% za średnią, natomiast 11,0% za słabą. Przedsiębiorstwa handlowe spodziewają się pogorszenia się ich ogólnej sytuacji w nadchodzącym półroczu (wartość salda prognostycznego jest równa -3,7 pkt).

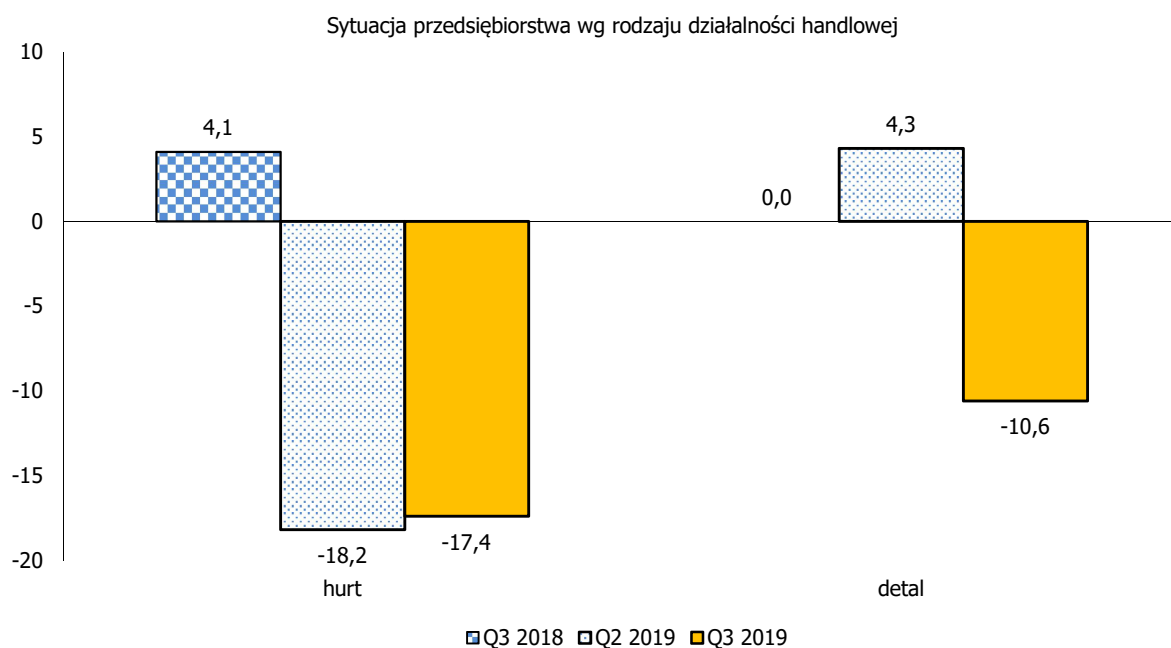
17. Wartość salda odpowiedzi na pytanie dotyczące konkurencji na rynku zmniejszyła się o 16,6 pkt w stosunku do poprzedniego kwartału, osiągając poziom 30,5 pkt. Jest on również niższy od wartości odnotowanej w analogicznym okresie 2018 r. (wówczas 42,8 pkt). Rozkład odpowiedzi był następujący: 30,9% ankietowanych przedsiębiorstw uznało, że w III kwartale 2019 r. względem II kwartału 2019 r. konkurencja dla nich wzrosła, 68,6% nie zauważyło zmiany, zaś 0,4% odnotowało jej spadek. W najbliższym okresie przedsiębiorstwa spodziewają się jednak wzrostu zagrożenia konkurencyjnego.

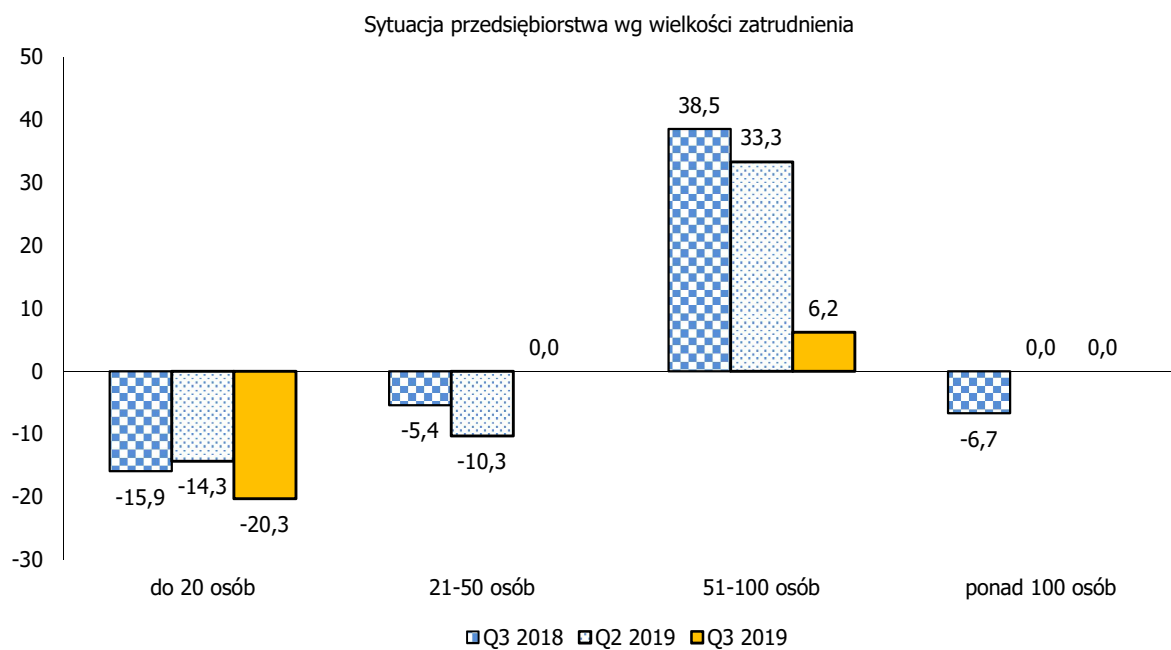
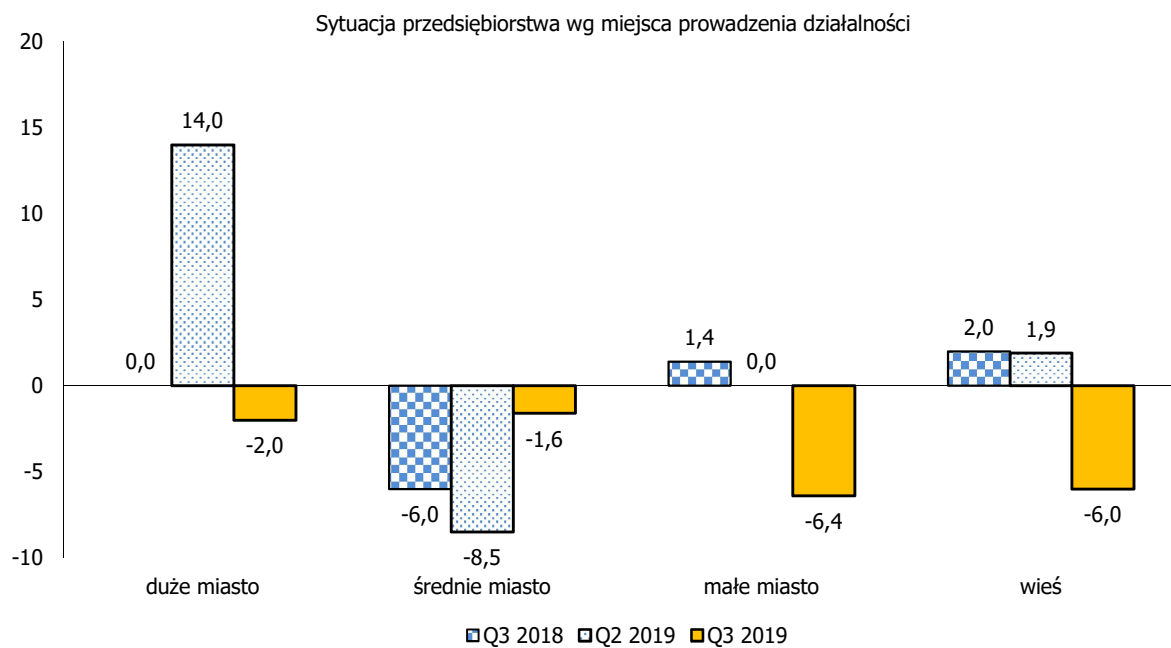
2. Wyniki szczegółowe

SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA

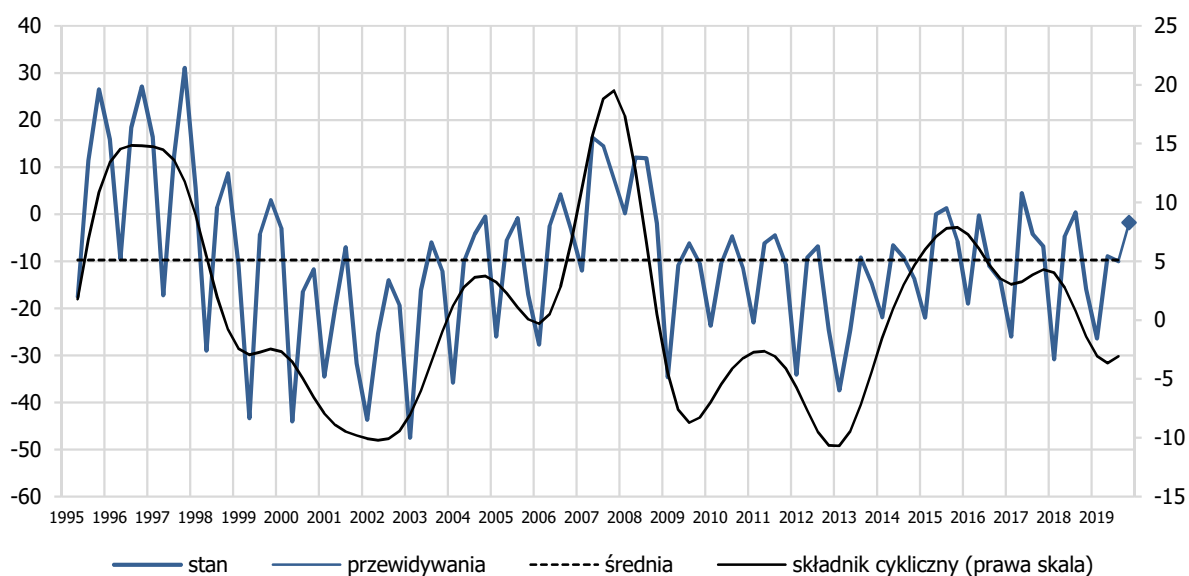

warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. poprawa	21,1	12,4	4,2	19,2	16,6	21,9
2. brak zmiany	57,0	58,9	66,5	62,9	62,8	58,4
3. pogorszenie	21,9	28,6	29,2	17,8	20,6	19,6
saldo (1.-3.)	-0,8	-16,2	-25,0	1,4	-4,0	2,3

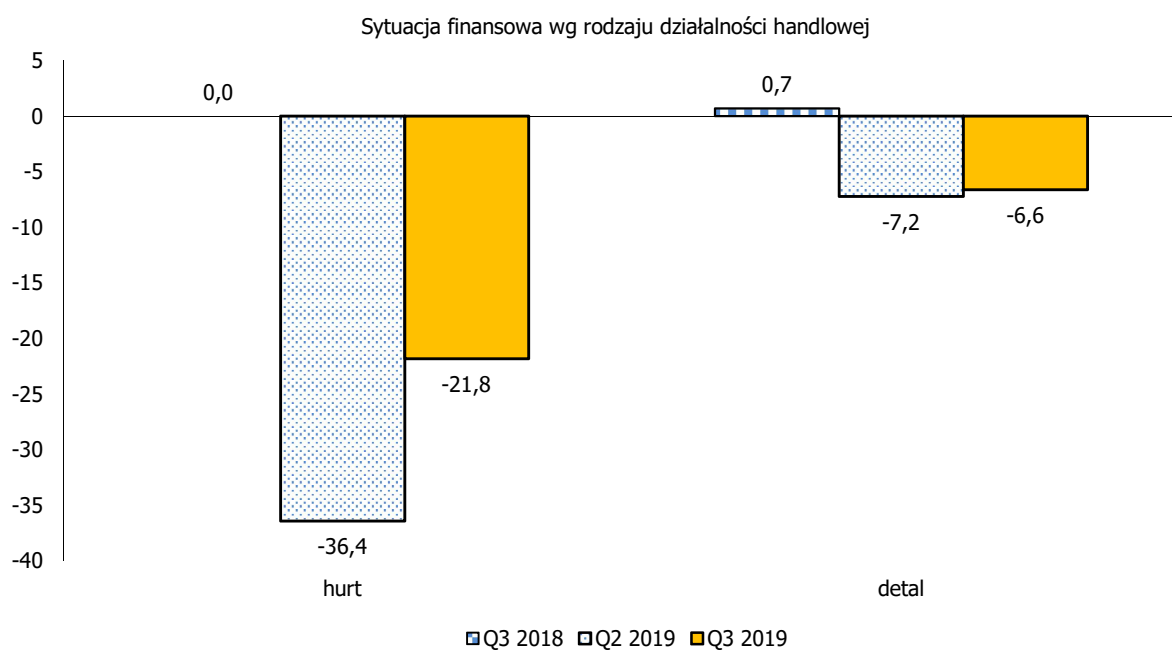

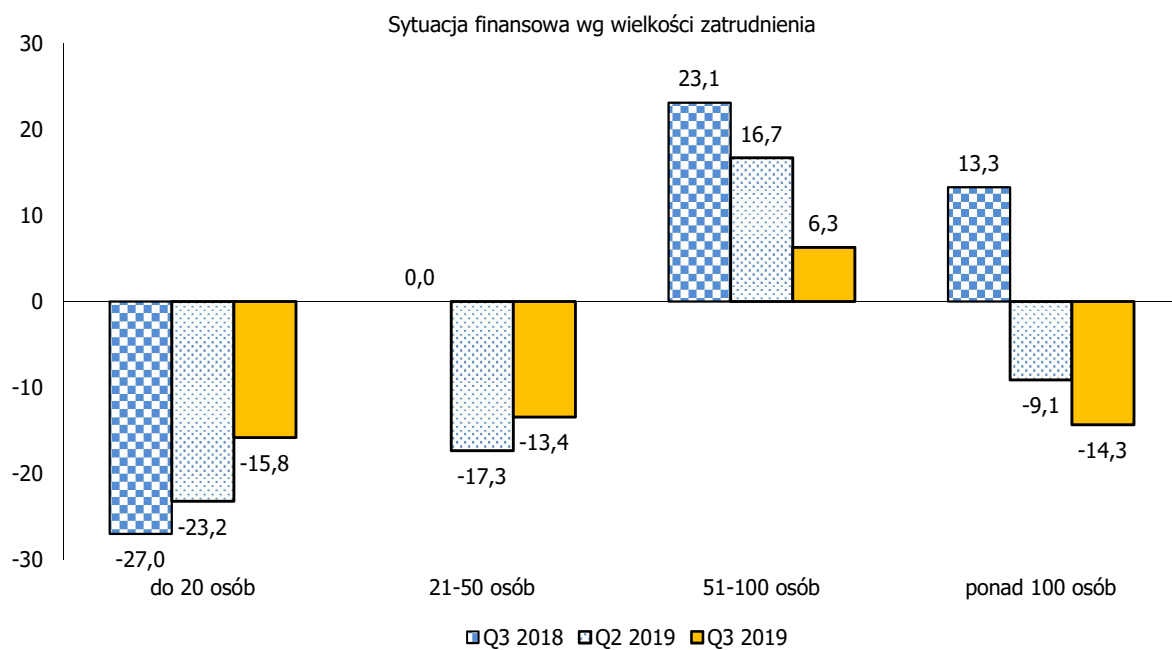
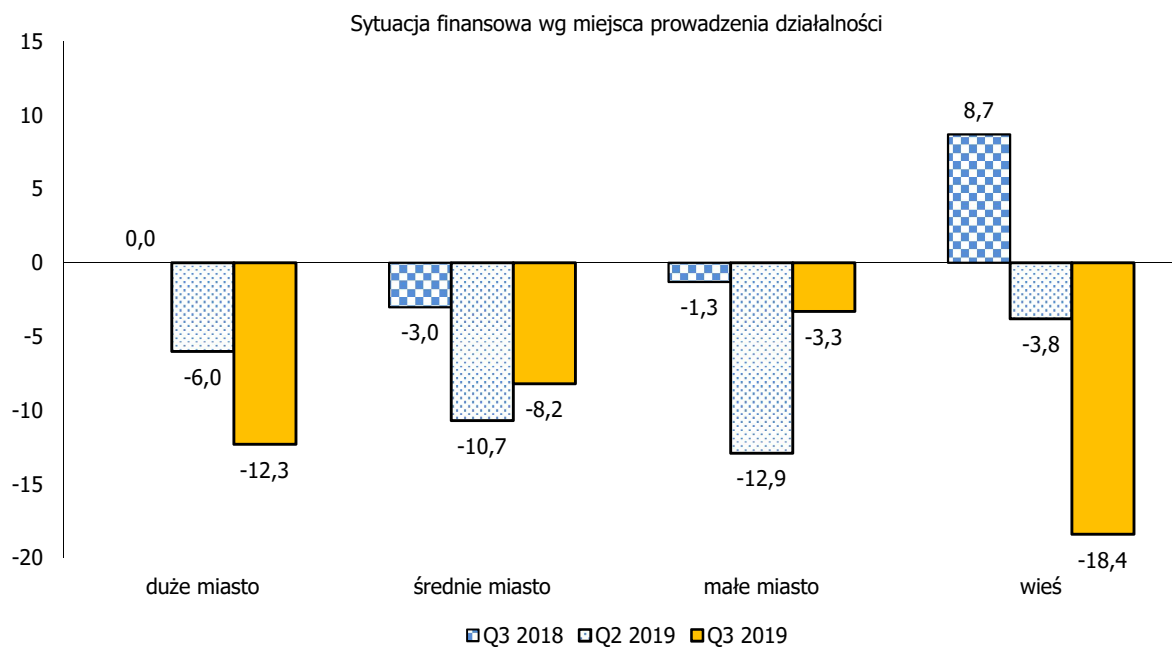

SYTUACJA FINANSOWA

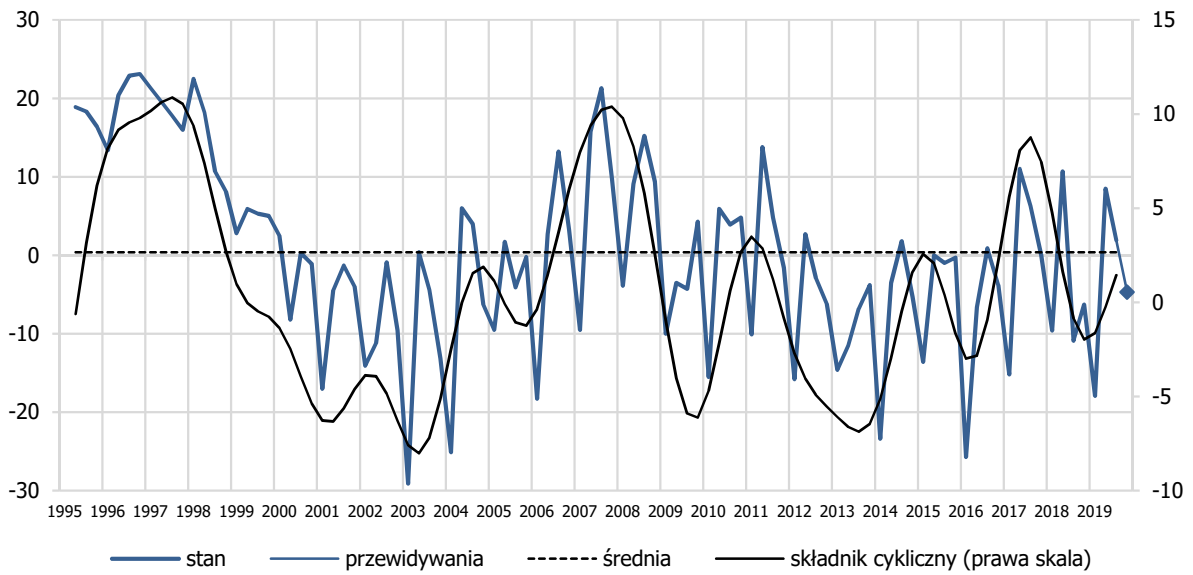

warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. poprawa	21,3	15,4	6,6	15,5	17,6	21,2
2. brak zmiany	57,9	53,3	60,4	60,1	54,8	55,8
3. pogorszenie	20,9	31,3	33,0	24,4	27,6	23,0
saldo (1.-3.)	0,4	-15,9	-26,4	-8,9	-10,0	-1,8

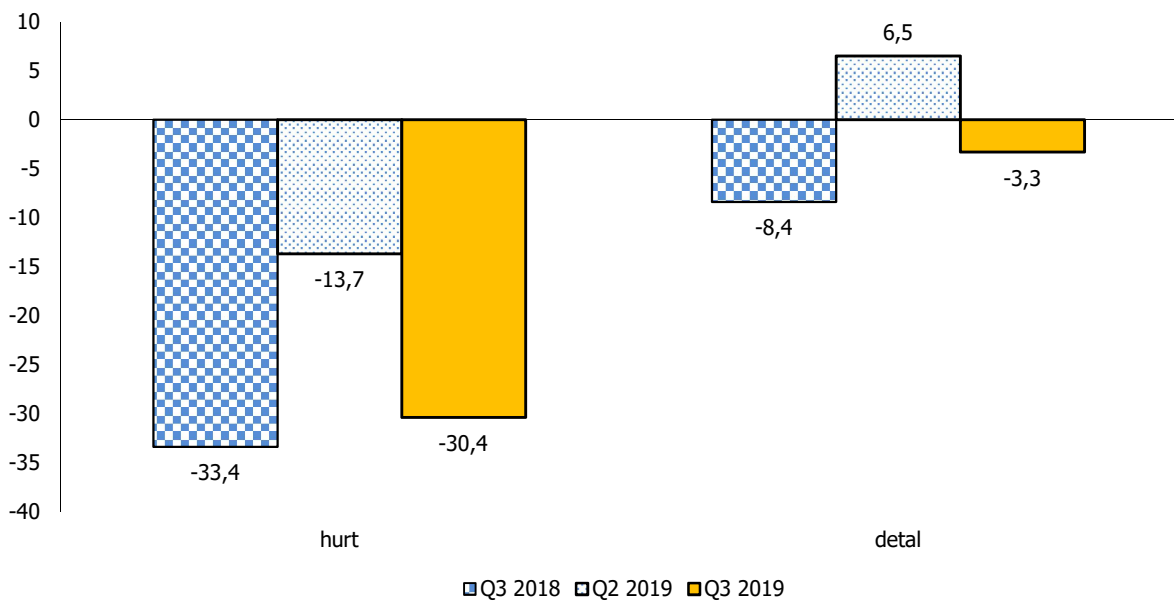

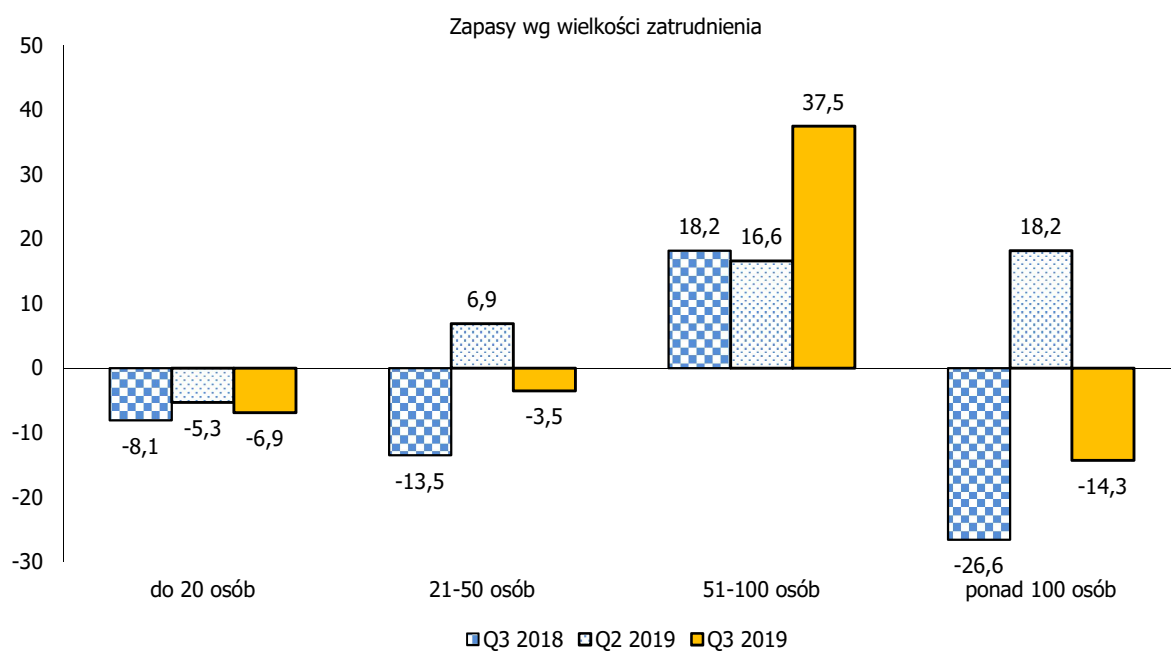
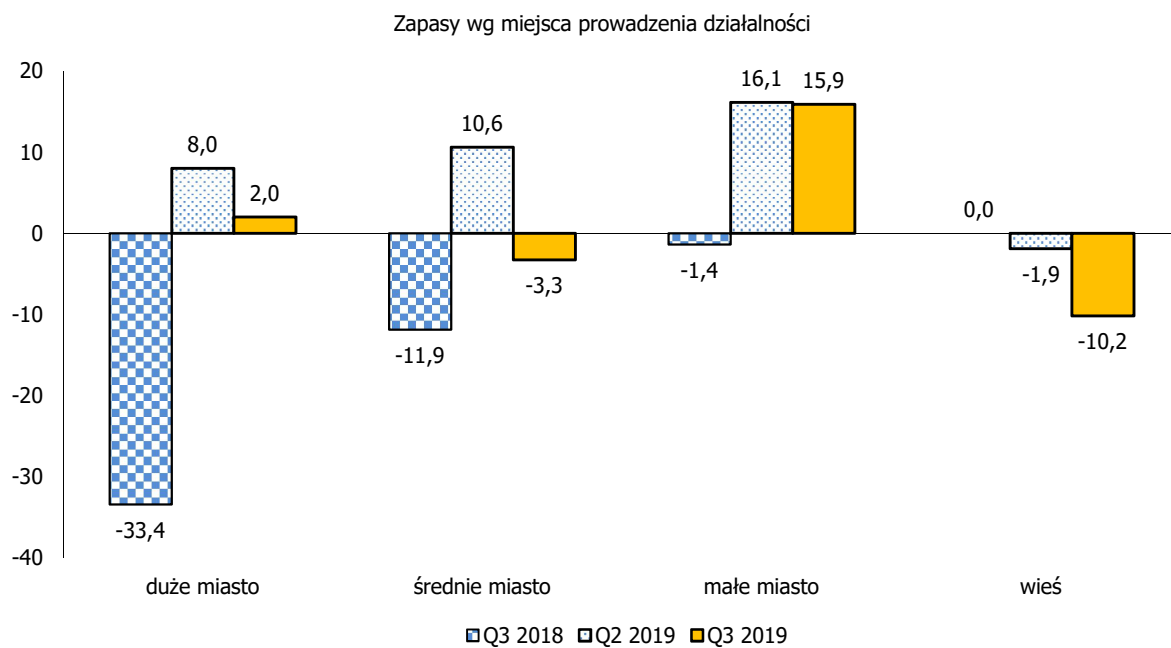
ZAPASY

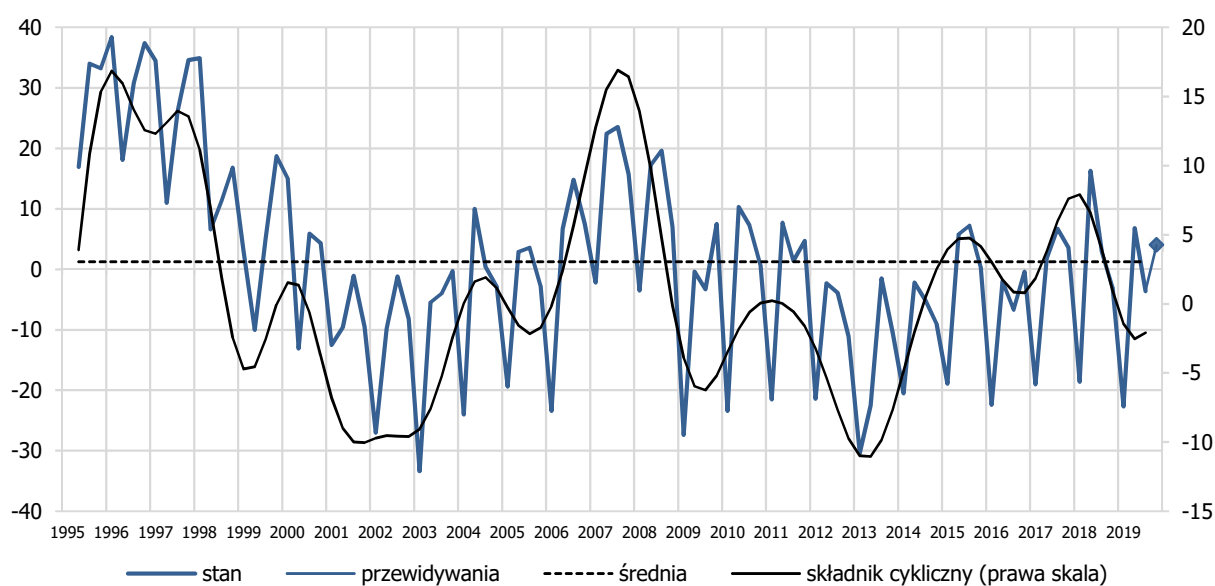
warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	11,3	16,0	12,1	21,6	21,4	15,9
2. brak zmiany	66,5	61,8	58,0	65,3	59,1	63,6
3. spadek	22,2	22,3	30,0	13,1	19,5	20,6
saldo (1.-3.)	-10,9	-6,3	-17,9	8,5	1,9	-4,7

Zapasy wg rodzaju działalności handlowej

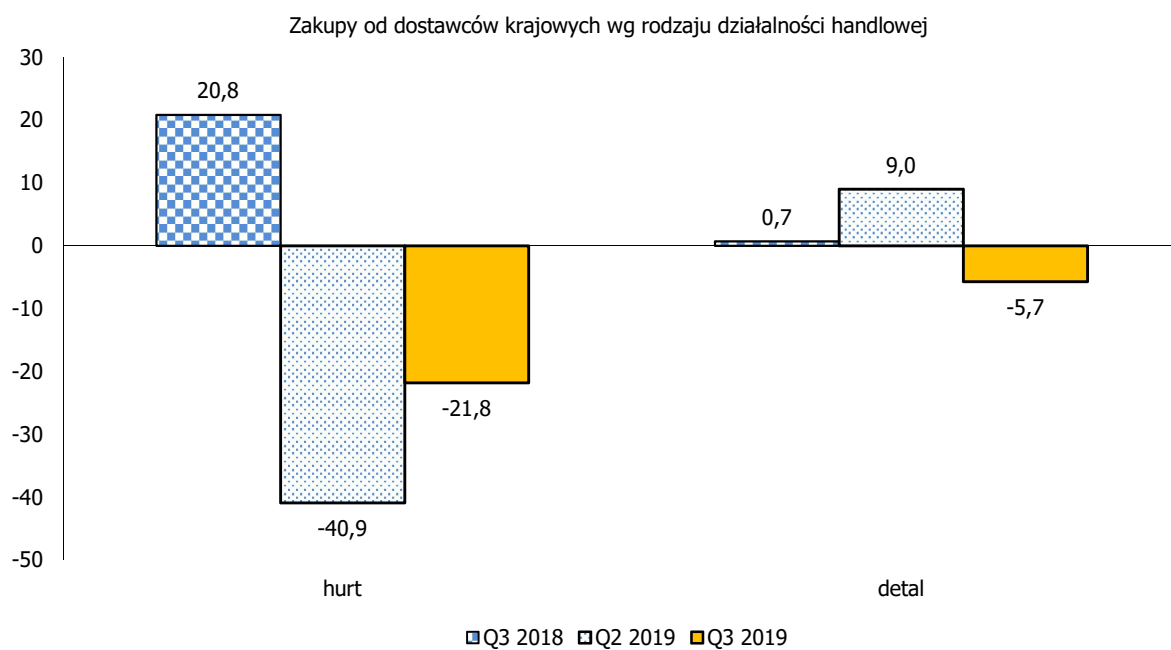

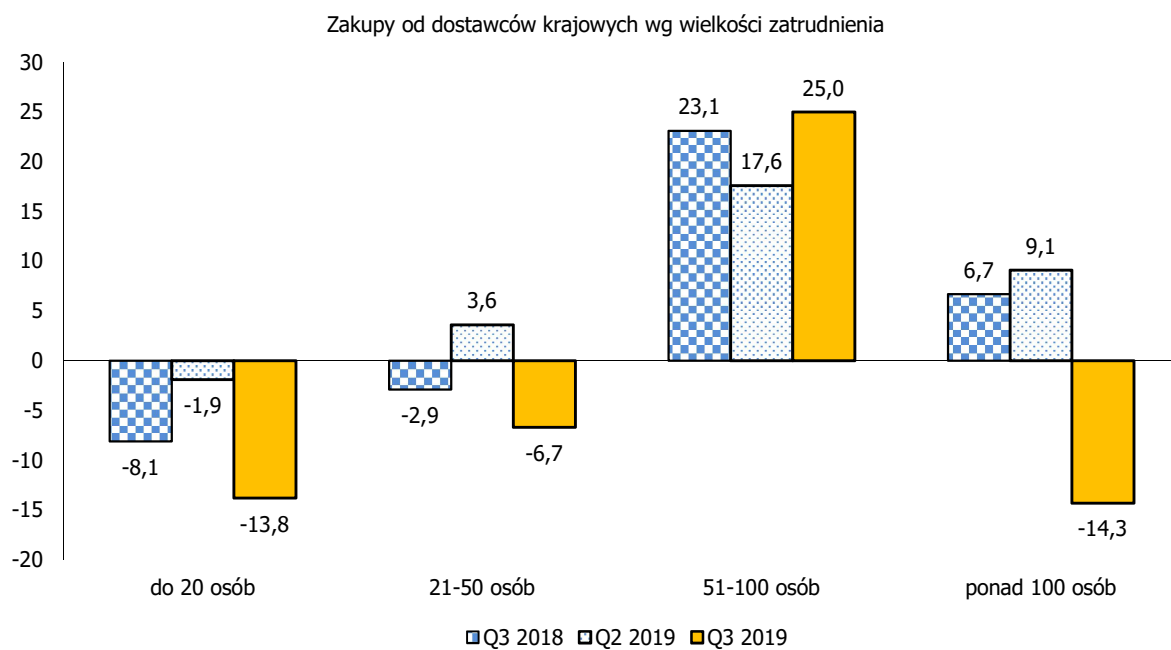
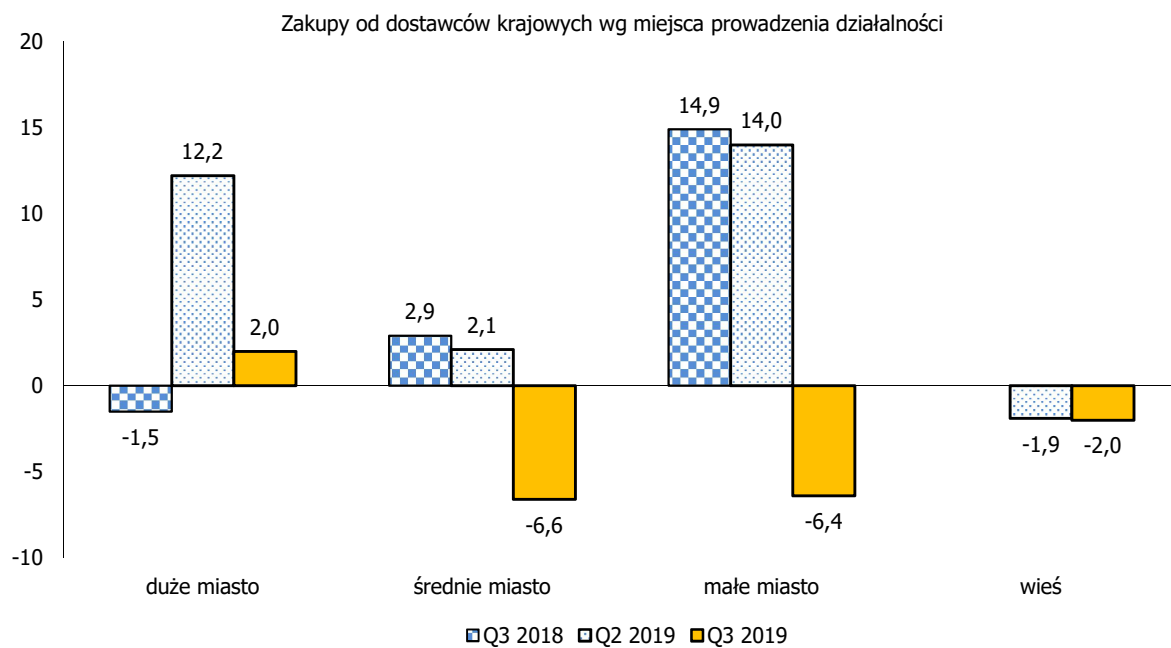

ZAKUPY OD DOSTAWCÓW KRAJOWYCH

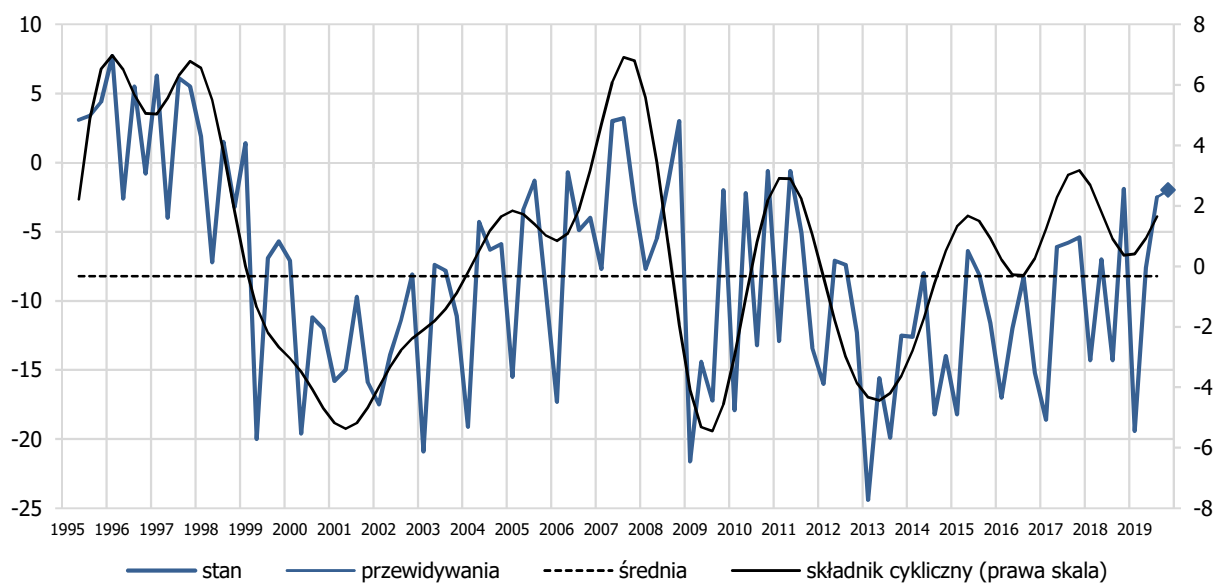

warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	21,1	17,9	9,5	19,4	19,4	23,4
2. brak zmiany	60,8	61,3	58,3	68,0	57,7	57,2
3. spadek	18,1	20,9	32,2	12,6	23,0	19,4
saldo (1.-3.)	3,0	-3,0	-22,7	6,8	-3,6	4,0

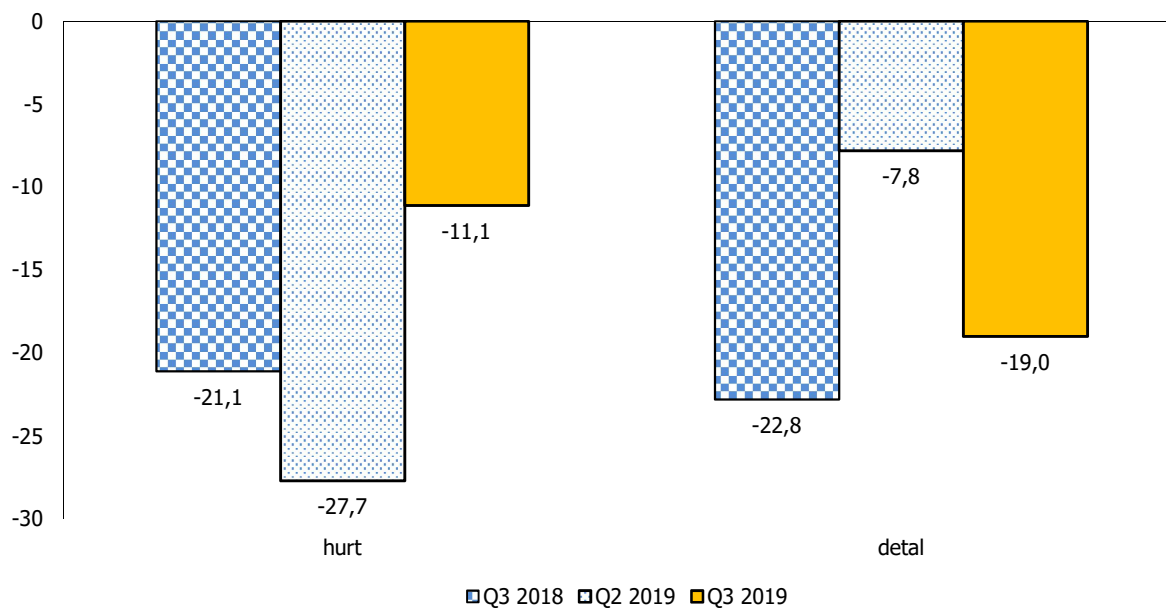

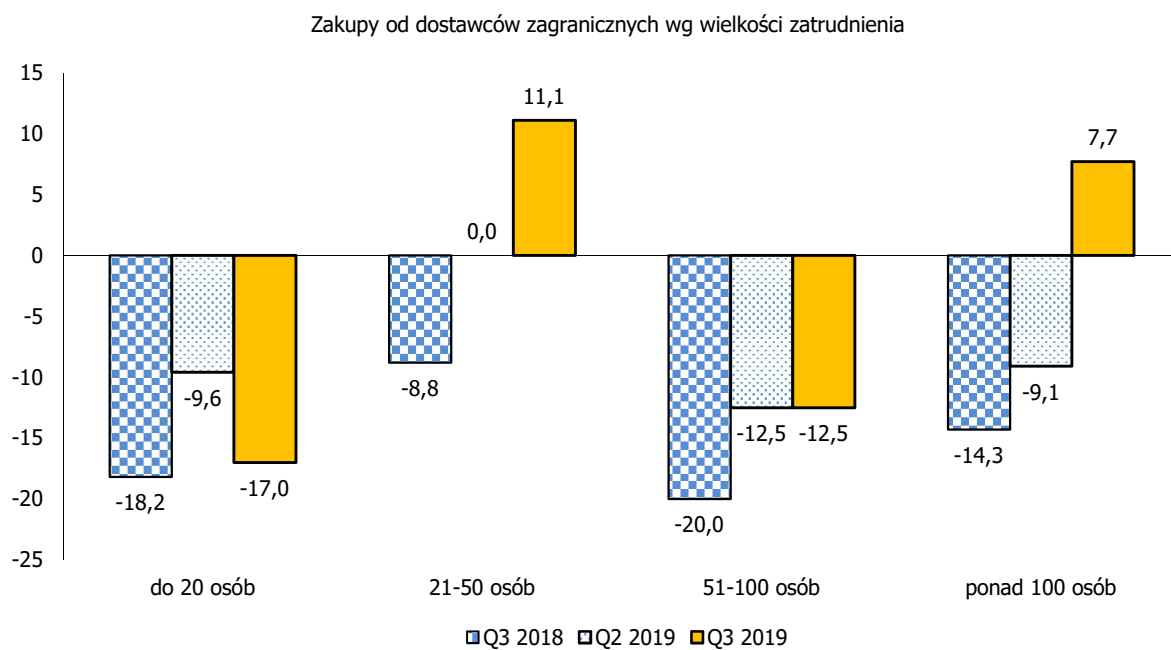
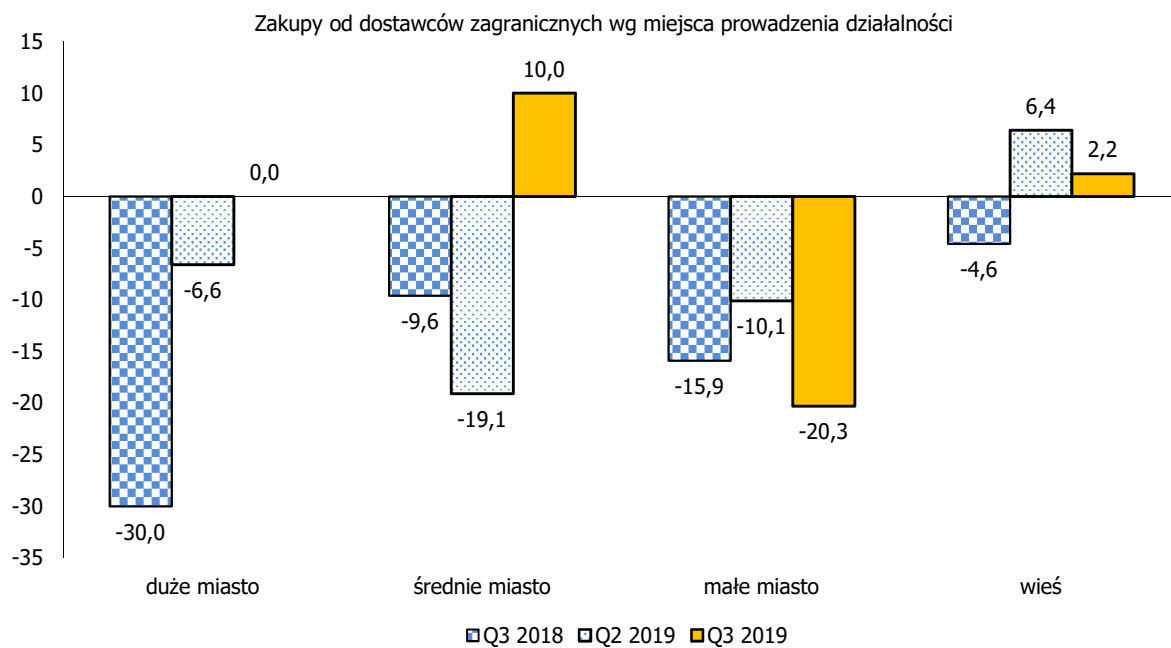
ZAKUPY OD DOSTAWCÓW ZAGRANICZNYCH

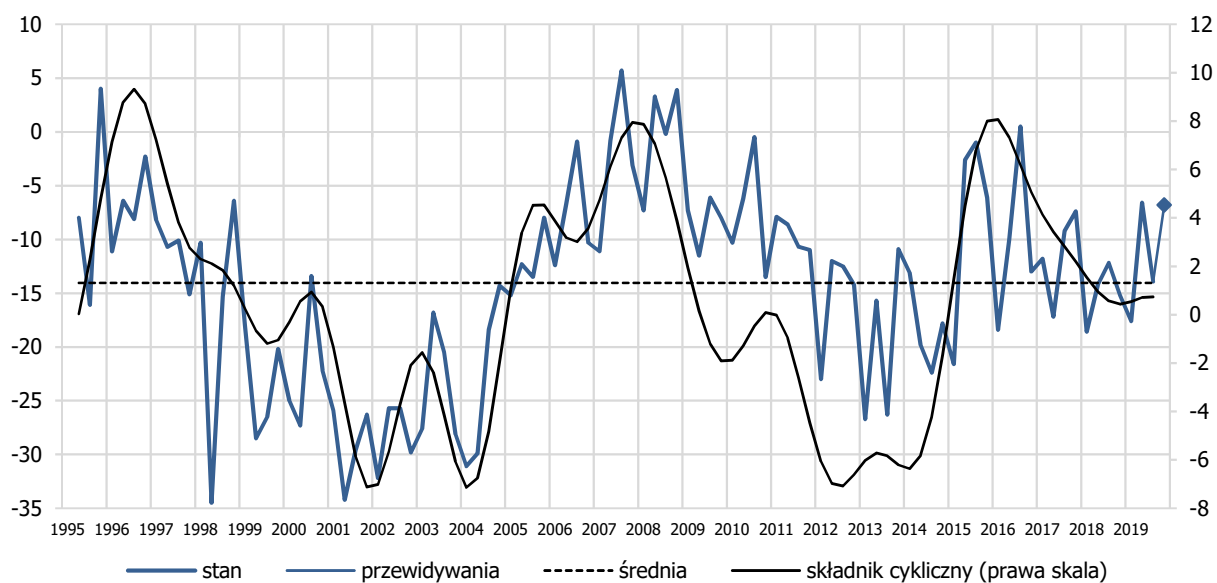
warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	9,0	11,7	5,4	8,5	13,0	13,5
2. brak zmiany	67,6	74,8	69,8	75,4	71,5	71,0
3. spadek	23,3	13,6	24,8	16,1	15,5	15,5
saldo (1.-3.)	-14,3	-1,9	-19,4	-7,6	-2,5	-2,0

Zakupy od dostawców zagranicznych wg rodzaju działalności handlowej

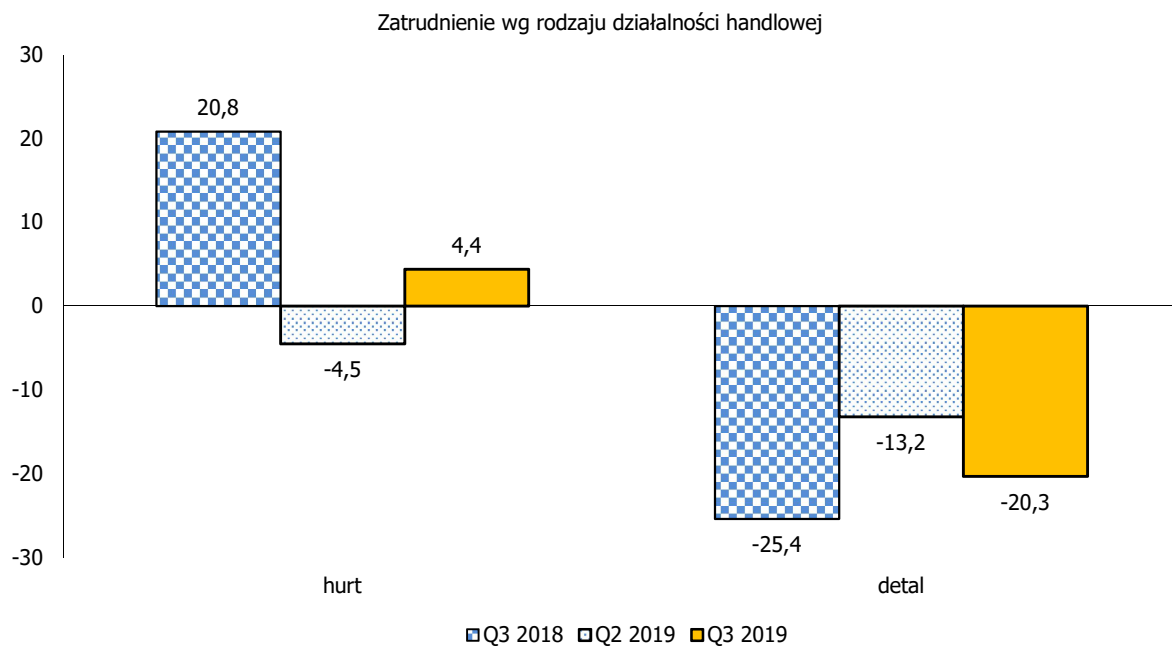

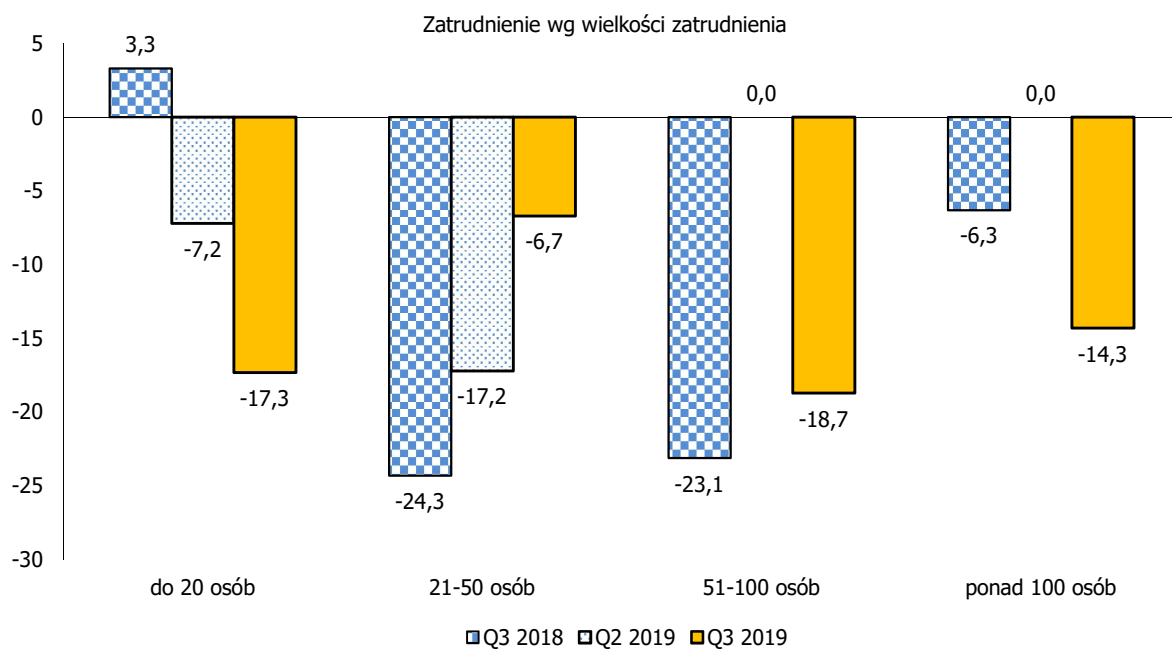
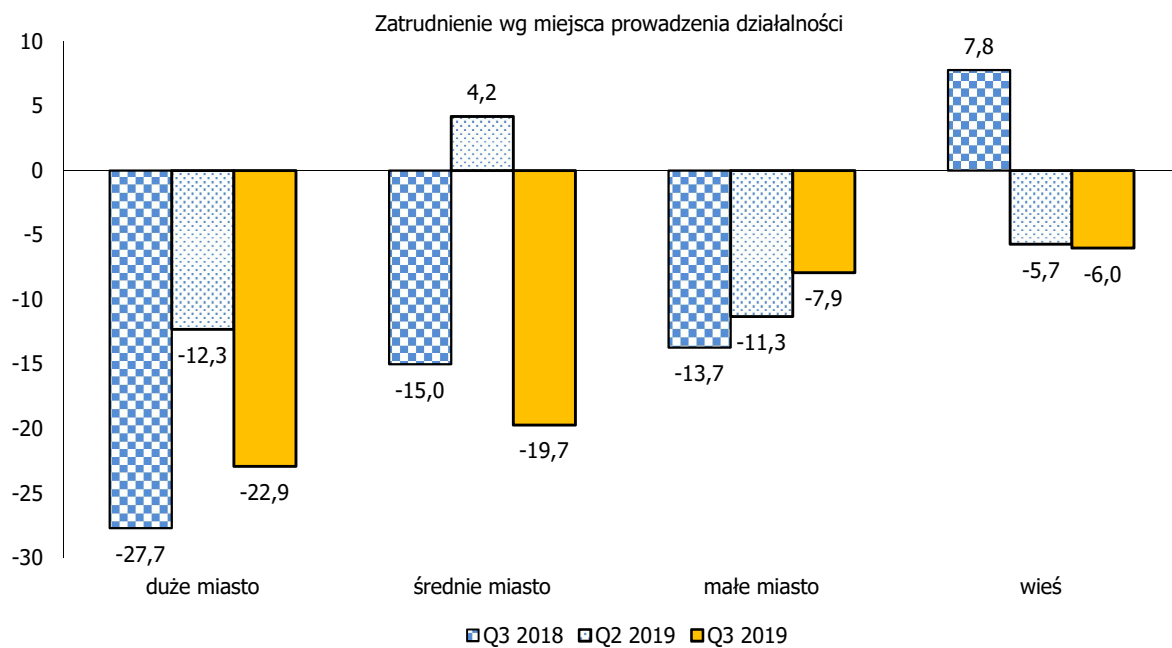

ZATRUDNIENIE

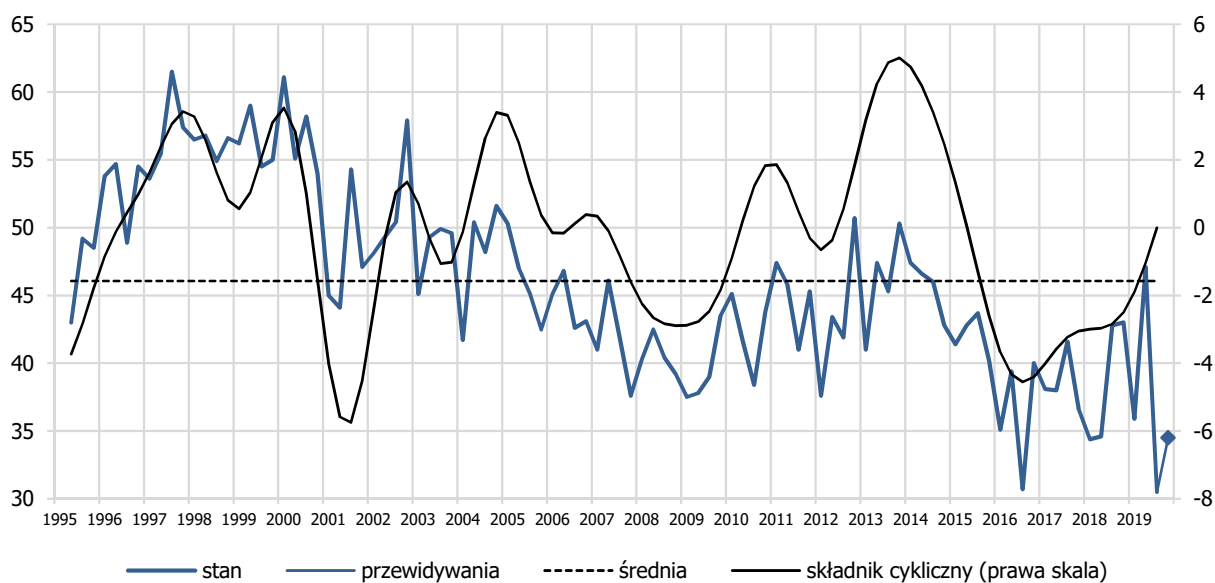

warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	12,1	9,7	4,8	7,1	6,8	5,9
2. brak zmiany	63,6	65,4	72,9	79,2	72,5	81,4
3. spadek	24,3	24,9	22,2	13,7	20,7	12,7
saldo (1.-3.)	-12,2	-15,2	-17,6	-6,6	-13,9	-6,8

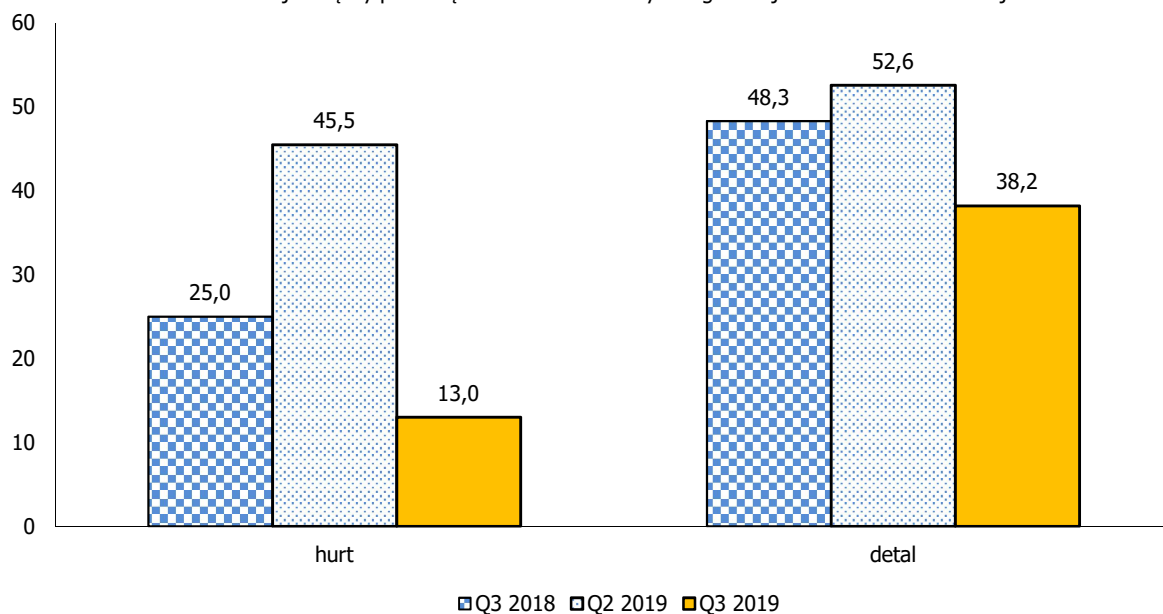

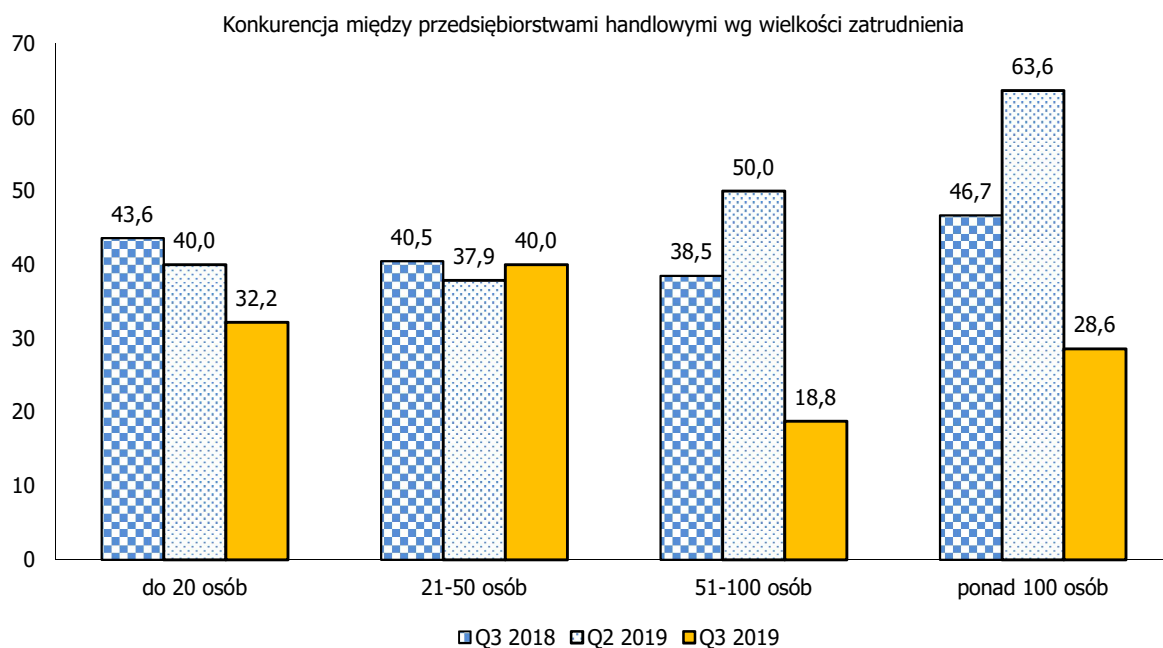
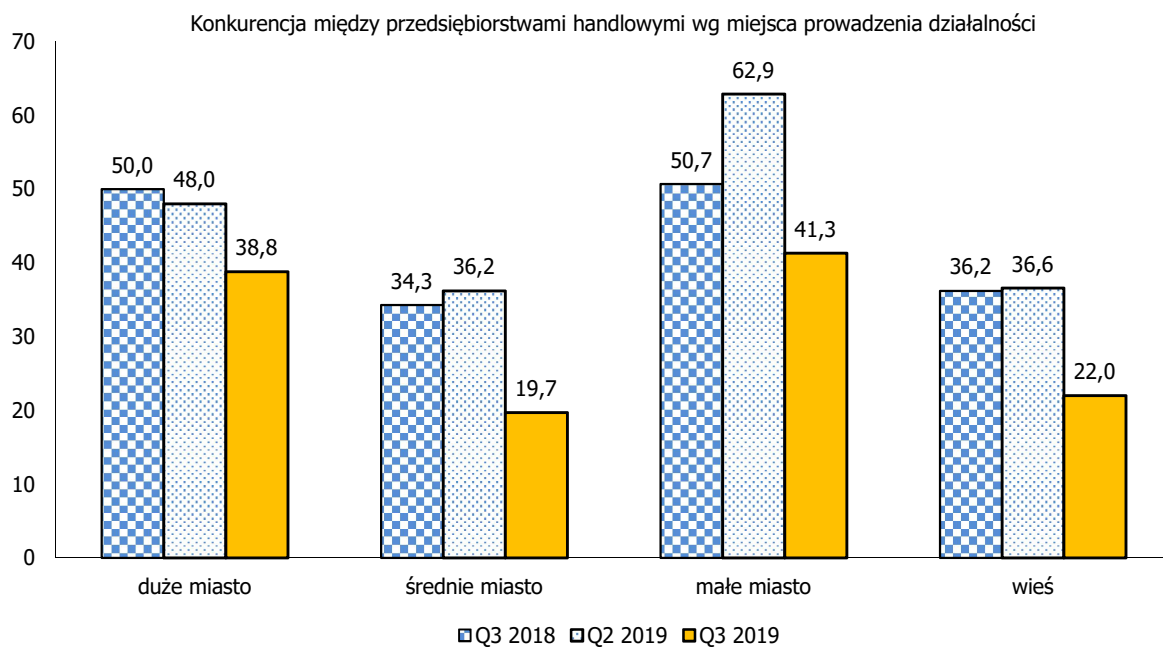
KONKURENCJA MIĘDZY PRZEDSIĘBIORSTWAMI HANDLOWYMI

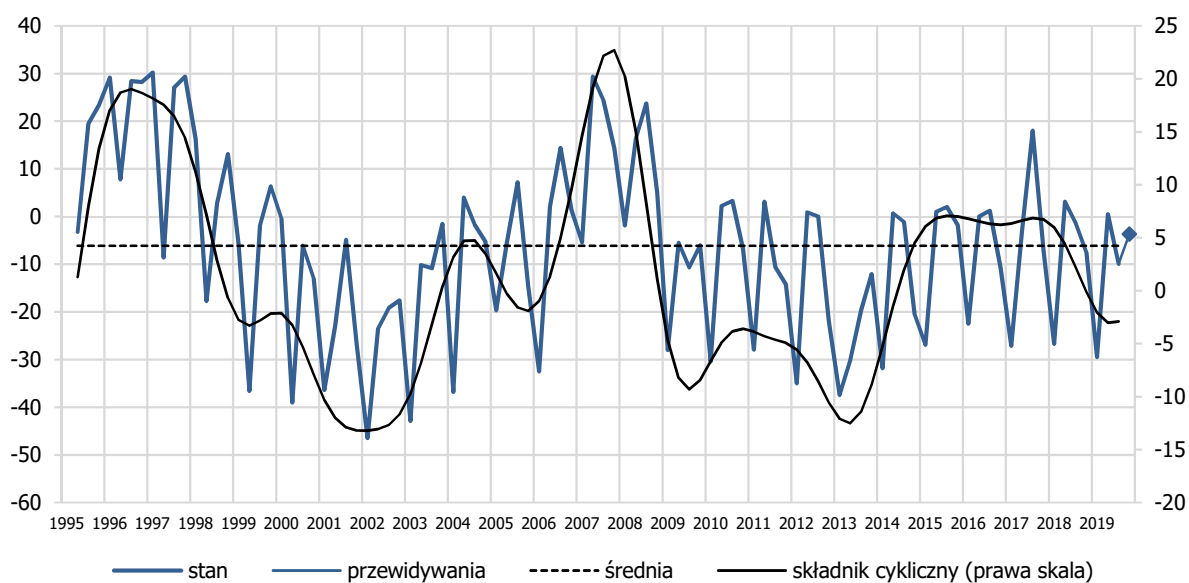
warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	43,2	43,0	38,3	47,6	30,9	37,2
2. brak zmiany	56,4	57,0	59,3	51,9	68,6	60,1
3. spadek	0,4	0,0	2,4	0,5	0,4	2,7
saldo (1.-3.)	42,8	43,0	35,9	47,1	30,5	34,5

Konkurencja między przedsiębiorstwami handlowymi wg rodzaju działalności handlowej

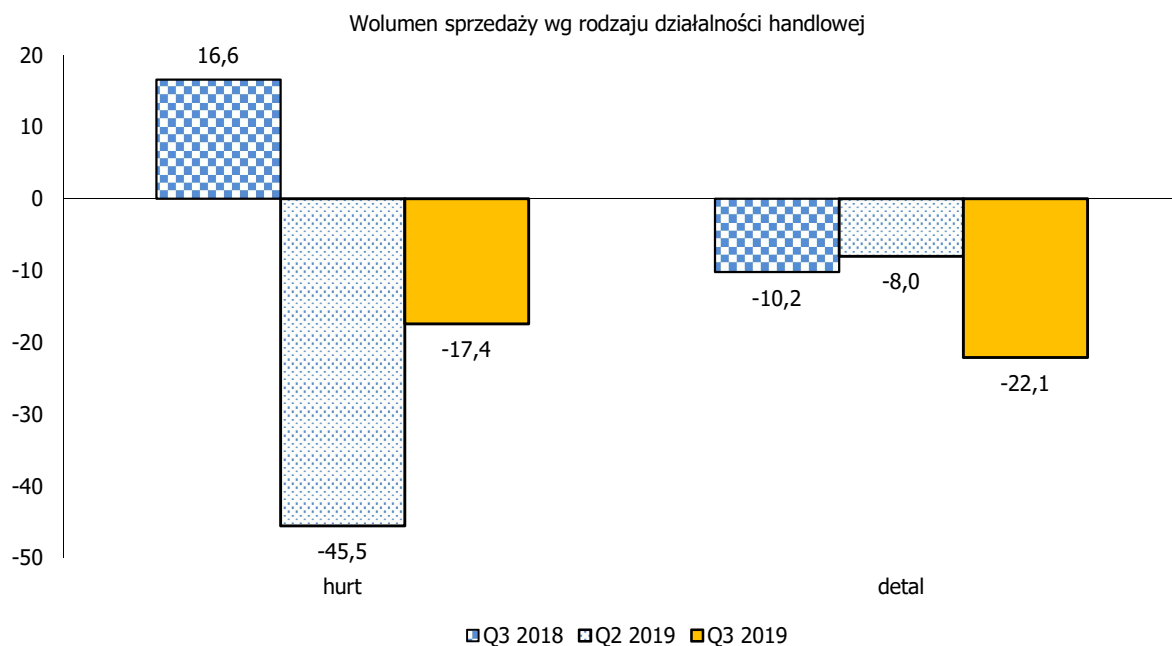

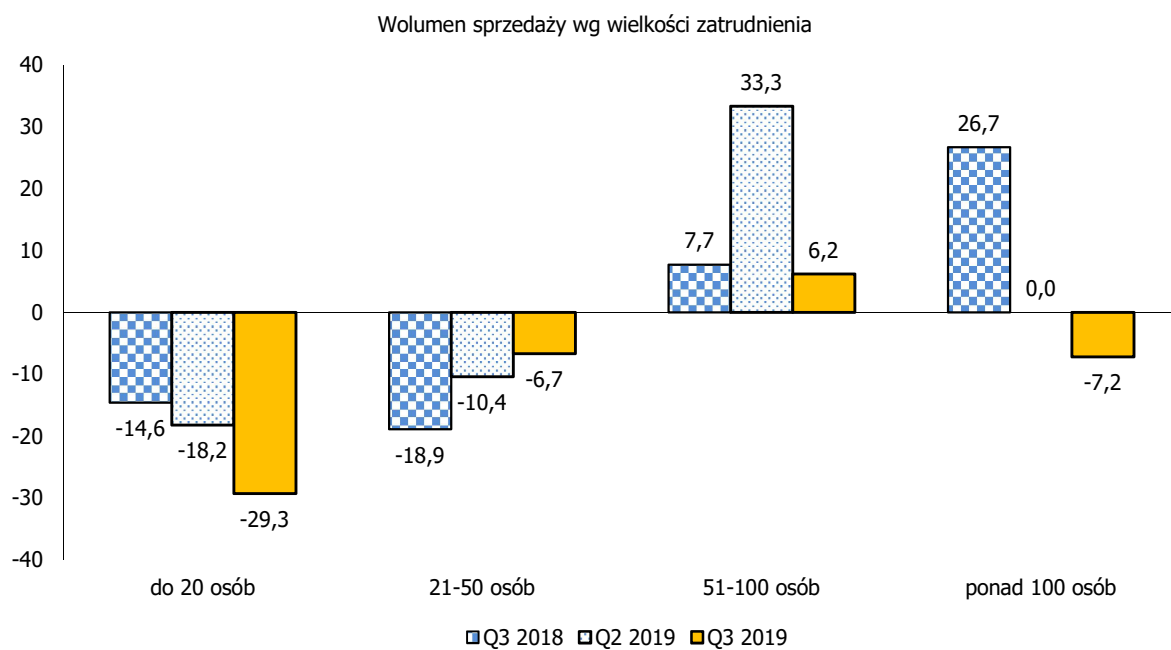
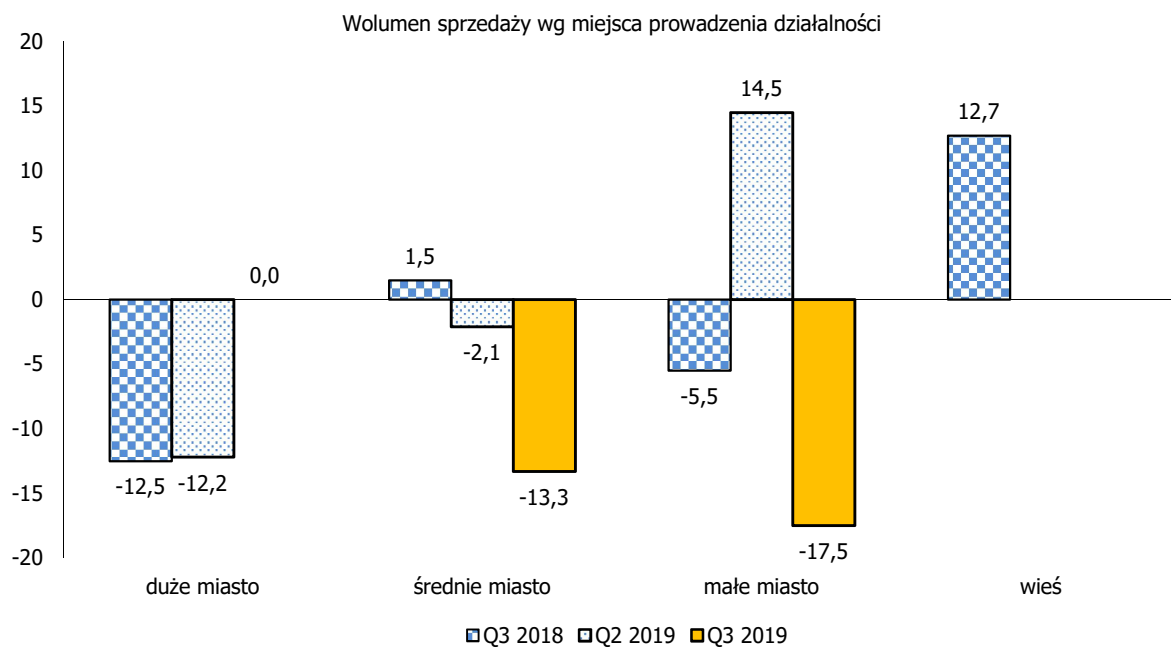

WOLUMEN SPRZEDAŻY

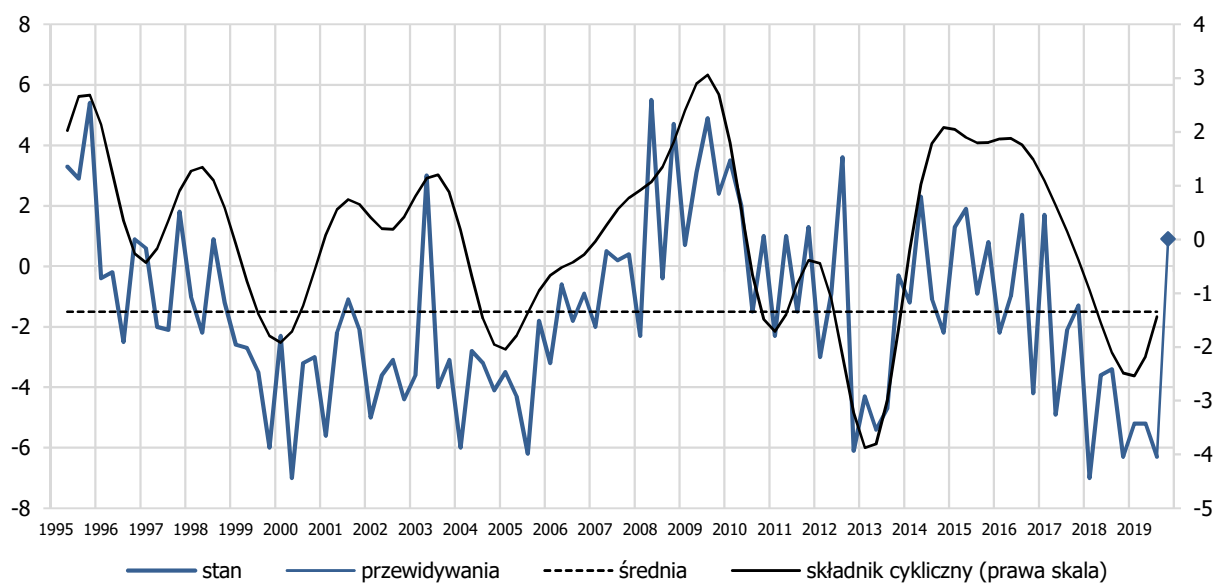

warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	23,3	18,1	11,6	26,4	18,5	<i>18,8</i>
2. brak zmiany	52,1	56,1	47,3	47,6	53,2	<i>58,7</i>
3. spadek	24,6	25,7	41,1	25,9	28,4	<i>22,5</i>
saldo (1.-3.)	-1,3	-7,6	-29,5	0,5	-9,9	<i>-3,7</i>

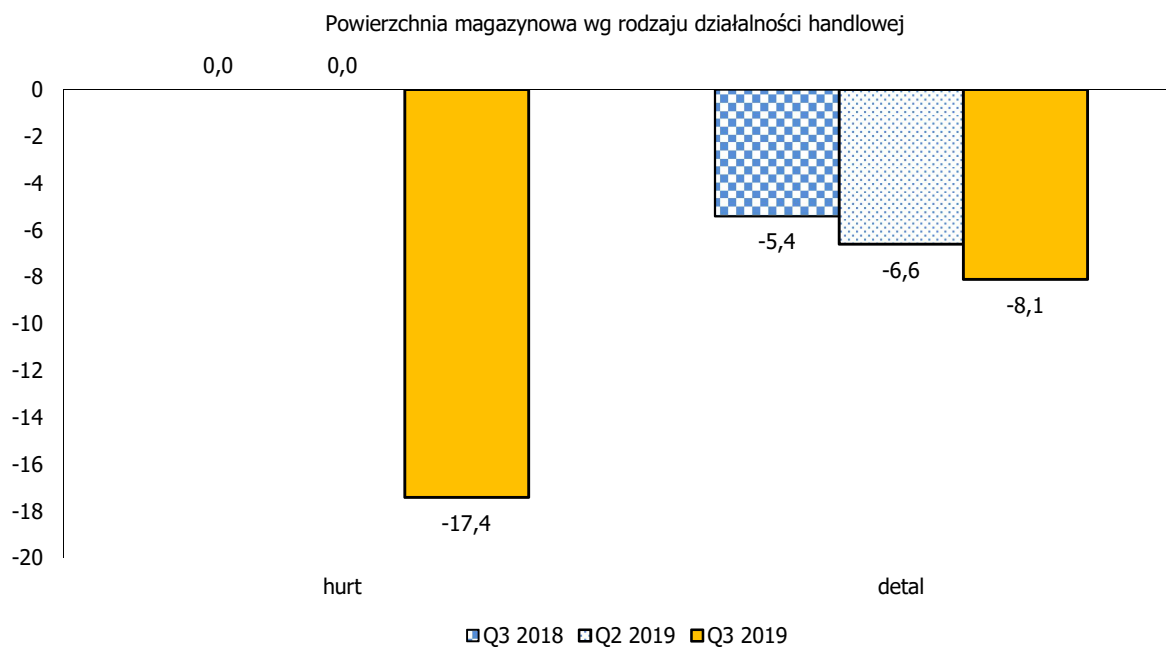

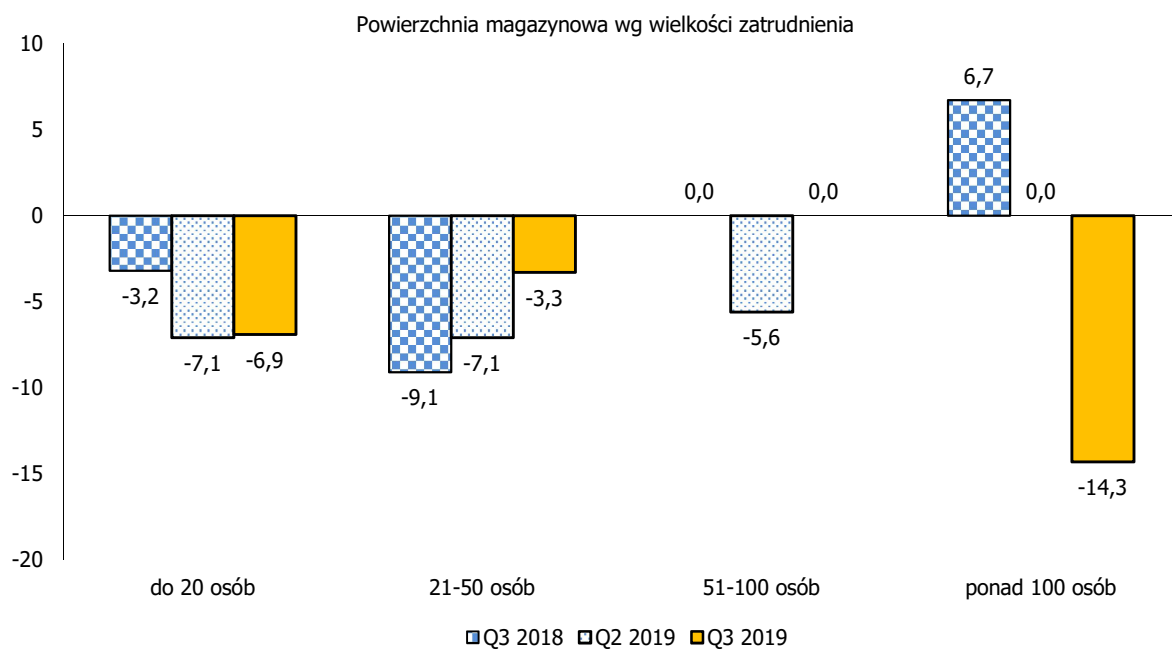
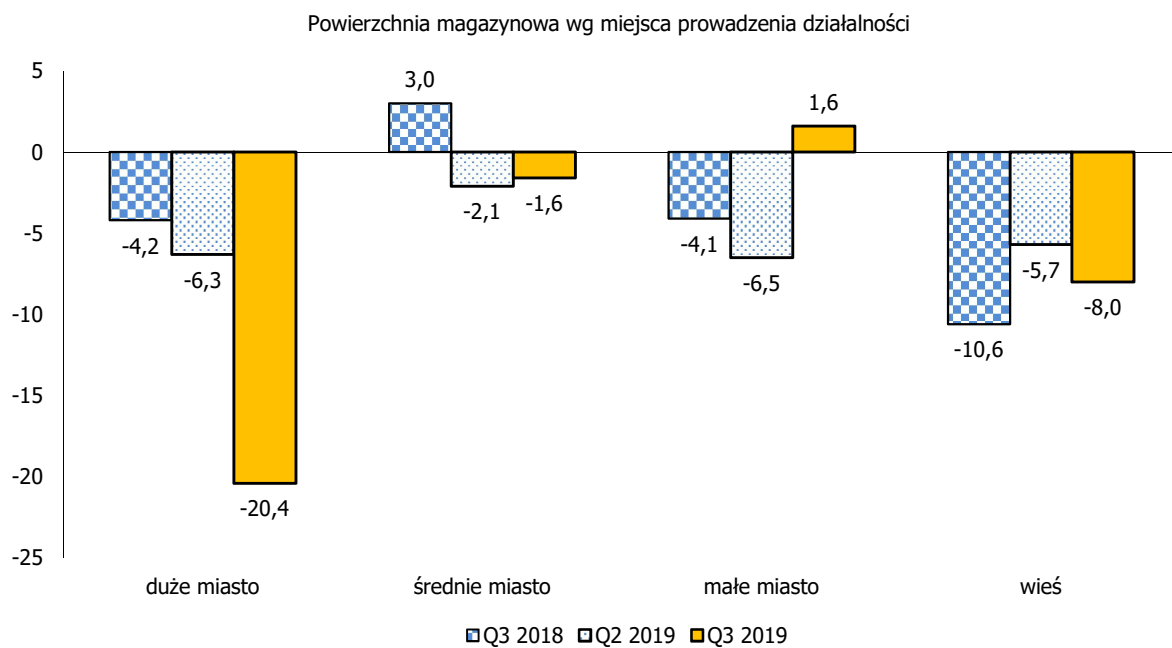

POWIERZCHNIA MAGAZYNOWA

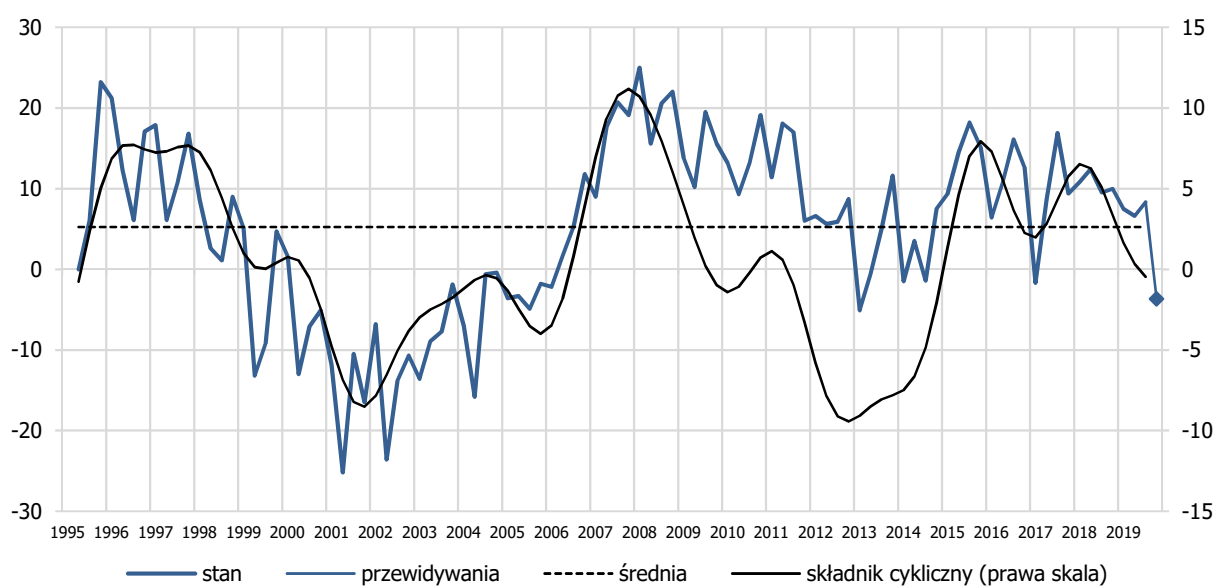

warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. wzrost	1,7	1,3	0,5	0,0	0,5	<i>6,3</i>
2. brak zmiany	93,2	91,1	93,8	94,8	92,8	<i>88,3</i>
3. spadek	5,1	7,6	5,7	5,2	6,8	<i>5,4</i>
saldo (1.-3.)	-3,4	-6,3	-5,2	-5,2	-6,3	<i>0,9</i>

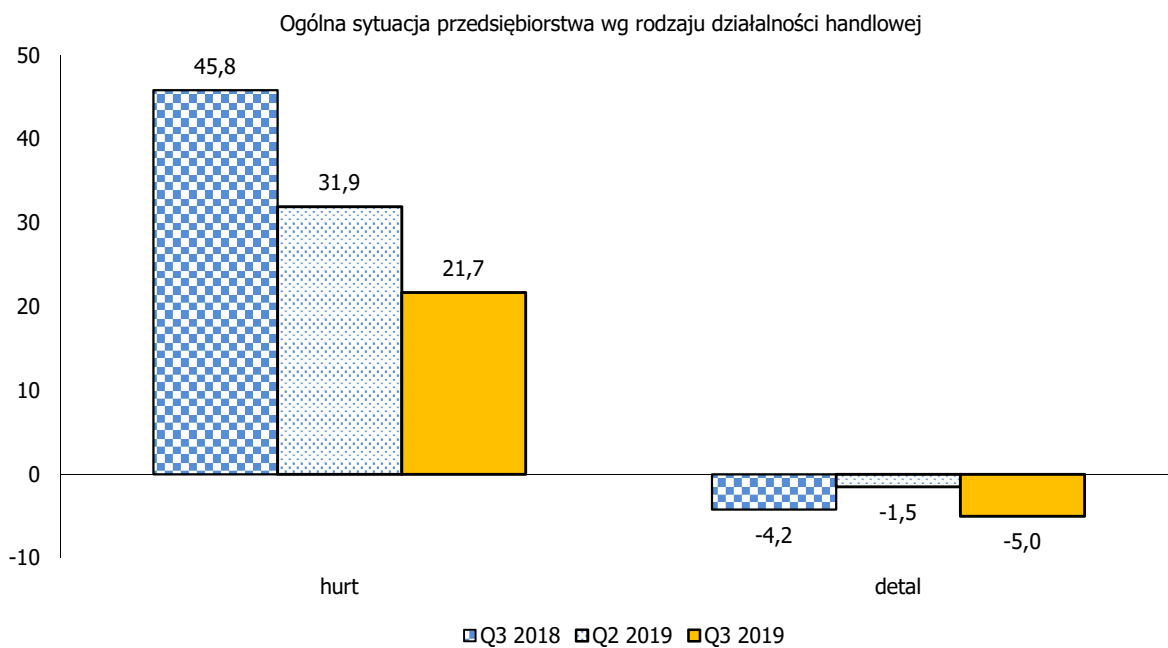

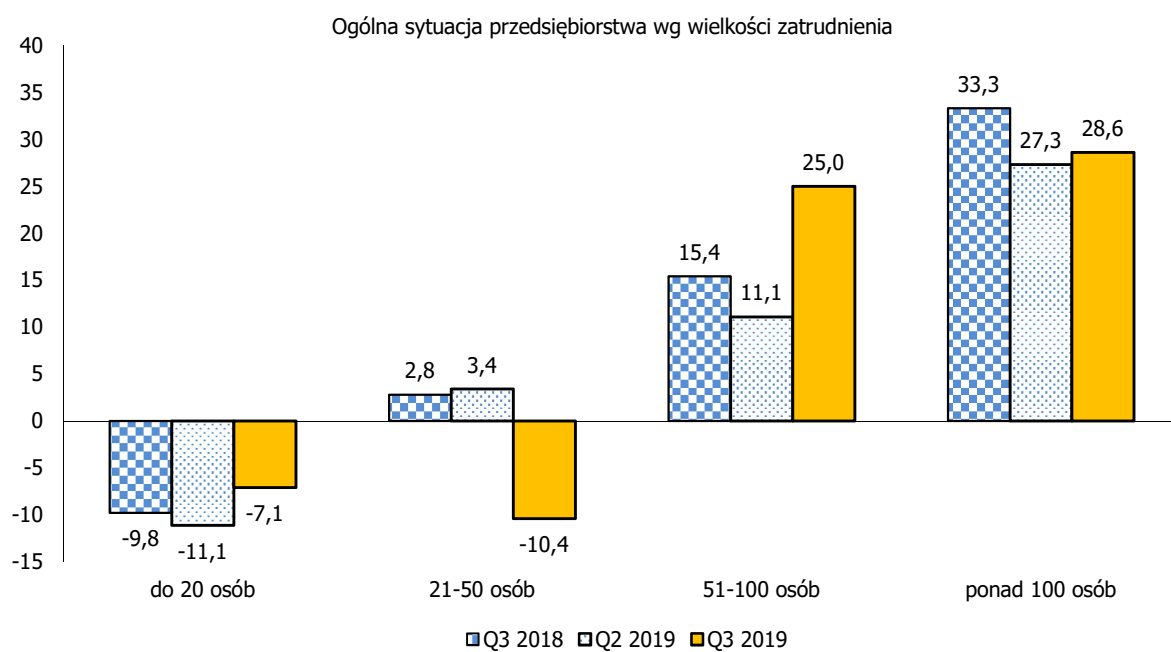
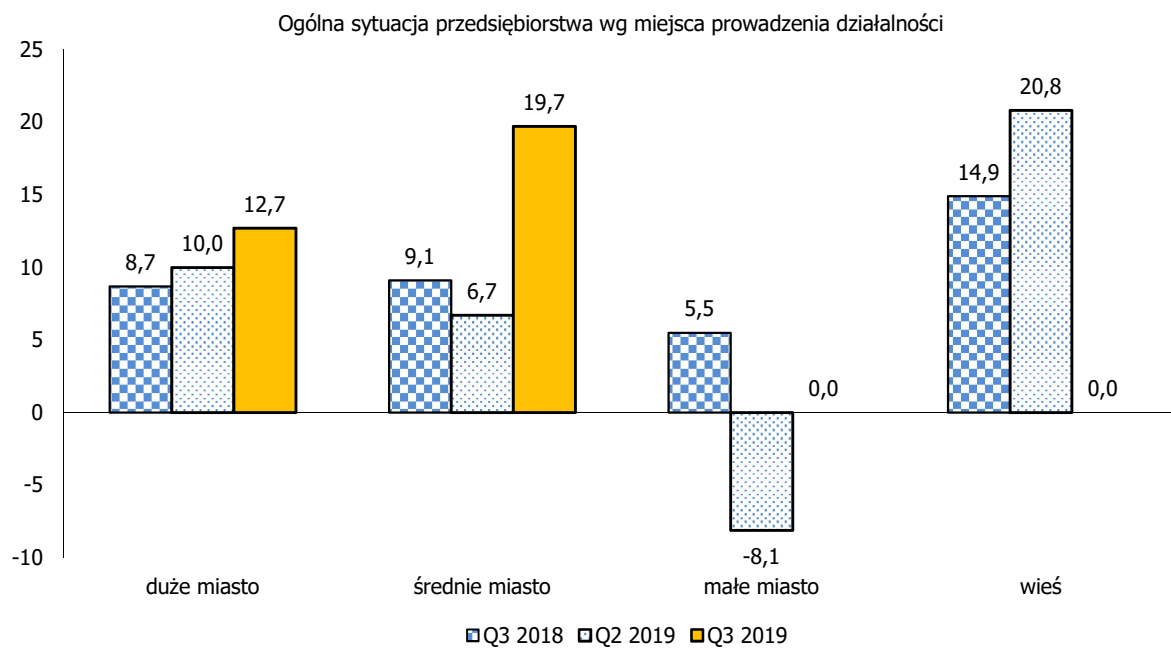

OGÓLNA SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA

warianty odpowiedzi - odsetki	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019	przewidywania
1. dobra	21,9	26,3	21,4	19,0	19,3	16,0
2. średnia	65,7	57,5	64,7	68,6	69,7	64,3
3. słaba	12,4	16,3	13,9	12,4	11,0	19,7
saldo (1.-3.)	9,5	10,0	7,5	6,6	8,3	-3,7

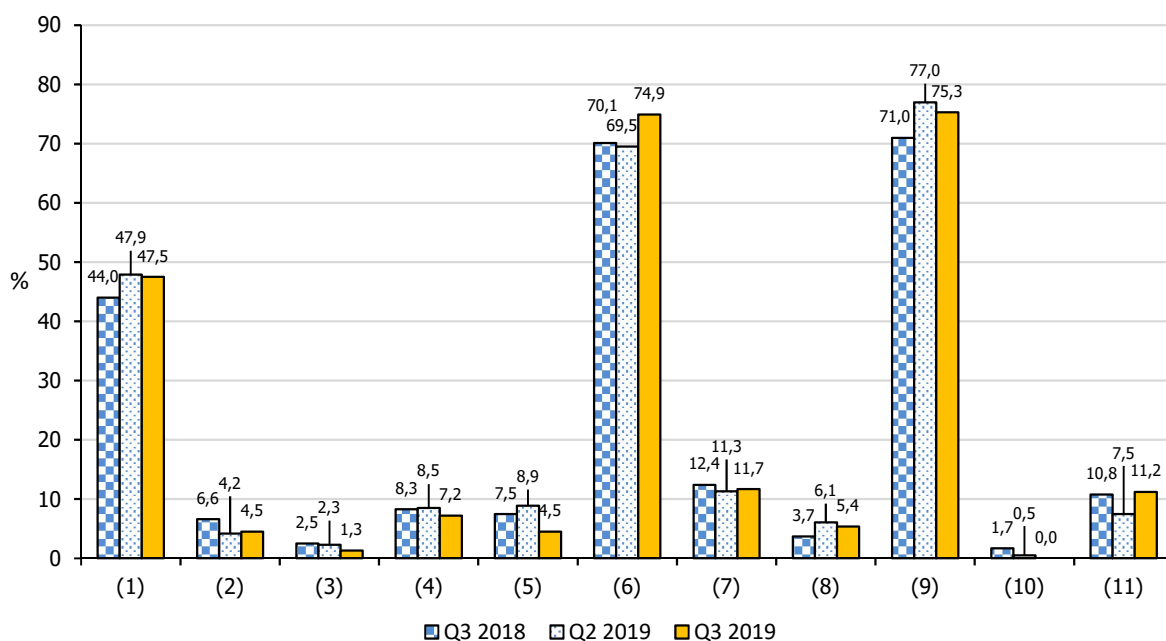

CENY TOWARÓW

	Q3 2018	Q4 2018	Q1 2019	Q2 2019	Q3 2019
1. wzrost	57,9	55,5	51,2	62,1	62,2
o więcej	18,5	25,0	11,4	31,8	25,6
o tyle samo	30,0	23,3	25,1	16,1	25,6
o mniej	9,4	7,2	14,7	14,2	11,0
2. brak zmiany	38,2	41,7	45,0	30,8	32,9
3. spadek	3,9	2,5	3,8	7,1	5,0
saldo (1.-3.)	54,0	53,0	47,4	55,0	57,2

CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE POPRAWĘ SYTUACJI PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH

- (1) niedostateczny popyt
- (2) niedostateczna podaż sprzedawanych towarów
- (3) jakość towarów
- (4) wysokość oprocentowania kredytów
- (5) możliwość uzyskania kredytów
- (6) koszty zatrudnienia pracowników
- (7) powierzchnia sprzedaży
- (8) wielkość magazynów
- (9) konkurencja
- (10) nie występują
- (11) inne

III. SUMMARY

Business situation in the trade sector deteriorated in the 3rd quarter of 2019. The IRG SGH trade confidence indicator (IRGTRD) quarterly decreased by 2.8 pts to -1.5 pts. However, it is now 4.5 pts up from the respective year 2018 figure, but 1.4 pts down from the third-quarters' average over the last ten years (which amounts to -0,1 pts). Though the confidence indicator and the balances of: traders' general and financial situation, purchases of locally produced goods, employment and storage space declined, the surveyed firms assessed their general economic situation as good. They expect their trading activity to increase somewhat over the next two quarters.